

At: Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu
Corfforaethol

Dyddiad: 31 Mai 2018

Rhif Union: 01824706204

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gyngorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL, DYDD MERCHER, 6 MEHEFIN 2018** am **9.30 am** yn **YSTAFELL BWLLGOR 1A, NEUADD Y SIR, RHUTHUN.**

Yn gywir iawn

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd

AGENDA

RHAN 1 – GWAHODDIR Y WASG A'R CYHOEDD I FOD YN BRESENNOL AR GYFER Y RHAN HON O'R CYFARFOD

1 YMDDIHEURIADAU

2 PENODI CADEIRYDD

Penodi Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol am y flwyddyn I ddod.

3 PENODI IS-GADEIRYDD

Penodi Is-Gadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol am y flwyddyn I ddod.

4 DATGANIADAU O FUDDIANT (Tudalennau 5 - 6)

Dylai'r Aelodau ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu ag unrhyw fater a nodwyd fel un i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

5 MATERION BRYD

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion bryd yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

6 COFNODION (Tudalennau 7 - 14)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd ar 25 Ebrill 20178 (copi wedi ei amgáu).

7 DEILLIANNAU AROLWG ESTYN YN SIR DDINBYCH 2018 (Tudalennau 15 - 32)

I ystyried adroddiad gan y Pennaeth Addysg (copi'n amgaeedig) am Arolwg diweddar Estyn yn yr Awdurdod.

8 DIWEDDARIAD ARCHWILIO MEWNOL (Tudalennau 33 - 46)

Ystyried adroddiad gan y Prif Archwilydd Mewnol (copi wedi'i amgáu) yn rhoi gwybod i aelodau am gynnydd Archwilio Mewnol.

9 CANLLAW YMARFEROL SEFYDLIAD SIARTREDIG CYLLID CYHOEDDUS A CHYFRIFYDDIAETH AR GYFER PWYLLGORAU ARCHWILIO 2018 (Tudalennau 47 - 48)

I ystyried adroddiad gan y Prif Archwilydd Mewnol (copi'n amgaeedig) am y canllaw diwygiedig a rhifyn diweddaraf o "Pwyllgorau Archwilio – Canllaw Ymarferol i Awdurdodau Lleol a'r Heddlu".

10 ARCHWILIAD MEWNOL O UNED CAFFAEL CORFFORAETHOL AR Y CYD (Tudalennau 49 - 66)

Ystyried adroddiad gan y Prif Archwilydd Mewnol (copi'n amgaeedig) sy'n rhoi manylion yr adroddiad Archwilio Mewnol diweddar ar Uned Caffael Corfforaethol ar y Cyd a gafodd sgôr sicrwydd 'Isel'.

11 RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL (Tudalennau 67 - 70)

Ystyried rhaglen gwaith i'r dyfodol y pwyllgor (copi wedi'i amgáu).

RHAN 2 - EITEMAU CYFRINACHOL

Dim

AELODAETH

Y Cynghorwyr

Mabon ap Gwynfor
Tony Flynn
Martyn Holland

Alan James
Barry Mellor

Aelod Lleyg

Paul Whitham

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(*Gweler y nodyn isod*)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhwng ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchennog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd yn Ystafell Gynadledda 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun, dydd Mercher, 25 Ebrill 2018 am 9.30am.

YN BRESENNOL

Cynghorwyr Mabon ap Gwynfor, Tony Flynn, Martyn Holland (Is-gadeirydd), Alan James a Barry Mellor (Cadeirydd)

Aelod Lleyg Paul Whitham

Cynghorydd Julian Thompson-Hill, Aelod Arweiniol Cyllid, Cynllun Corfforaethol a Pherfformiad.

Y Cynghorydd Bobby Feeley, Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth.

Arsylwyr - Y Cynghorwyr Meirick Lloyd Davies, Glenn Swingler, Tony Thomas ac Emrys Wynne

HEFYD YN BRESENNOL

Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democraidaidd (GW), Pennaeth Cyllid (RW), Prif Archwilydd Mewnol (LL), Archwilydd Mewnol (IG), Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol (NK), Rheolwr Gwasanaeth - Gwasanaethau Cymunedol a Busnes (AH), Swyddog Arweiniol - Contractau a Chyfleusterau (NH) a Gweinyddwr Pwyllgorau (SJ)

Cynrychiolwyr Swyddfa Archwilio Cymru – Anthony Veale, Michelle Phoenix a Gwilym Bury.

1 YMDDIHEURIADAU

Dim.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Datganodd y Cynghorydd Tony Flynn gysylltiad personol yn eitem 5 ar y rhaglen – Adroddiad Atal Digartrefedd, gan ei fod yn landlord eiddo rhent.

Datganodd y Cynghorydd Barry Mellor a'r Cynghorydd Alan James gysylltiad personol yn eitem 7 ar y rhaglen – Diweddariad Archwilio Mewnol, gan fod y ddau ar y bwrdd Partneriaeth TCC.

3 MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw fater bryd.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd ar 07 Chwefror 2018.

Dim materion yn codi.

PENDERFYNWYD yn amodol ar yr uchod, y dylid derbyn a chymeradwyo cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol fel cofnod cywir.

5 ADRODDIAD ATAL DIGARTREFEDD

Datganodd y Cynghorydd Tony Flynn gysylltiad personol â'r eitem hon ar y rhaglen.

Darparwyd adroddiad gwybodaeth gan y Rheolwr Gwasanaeth – Gwasanaethau Cymunedol a Busnes (a gylchredwyd yn flaenorol).

Roedd y Cynghorydd Bobby Feeley, Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth yn bresennol ar gyfer yr eitem.

Eglurodd Rheolwr y Gwasanaeth (SM) fod yr adroddiad gwasanaeth wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Partneriaethau 3 Mai 2018 er mwyn cael trafodaeth. Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol er gwybodaeth, ac i roi sicrwydd i aelodau bod y gwasanaeth wedi ymateb i'r argymhellion a gafwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru.

Yn dilyn trafodaethau, cadarnhaodd yr SM -

- Roedd cyllideb y flwyddyn ar y gweill wedi'i phennu
- Roedd Aelodau wedi cael gwybod am y gwahaniaeth rhwng llety mewn argyfwng a dros dro
- Cynhyrchwyd yr adroddiad i fynd ati i atal digartrefedd yn Sir Ddinbych. Roedd gwaith i atal digartrefedd yn Sir Ddinbych wedi dechrau, a byddai'n parhau ochr yn ochr â'r cynllun gweithredu (cynllun gweithredu'n amgaeedig)
- Roedd gwaith gyda gwasanaethau eraill wedi parhau, roedd perthnasau gyda thrydydd parti wedi parhau ochr yn ochr â'r cynllun gweithredu

Diolchodd y Cadeirydd y Swyddog a'r Aelod Arweiniol am yr adroddiad a'r gwaith a oedd wedi'i ddechrau ar y cynllun gweithredu. Atgoffodd y Cadeirydd yr aelodau bod yr adroddiad i'r Pwyllgor Craffu Partneriaethau'n cael ei drafod mewn manylder.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad.

6 CYDYMFFURFIO Â PHOLISI RHEOLI RISGIAU SIR DDINBYCH

Cyflwynodd y Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol (SPTM) yr adroddiad (a gylchredwyd yn flaenorol), i grynhoi sut cafodd y gofrestr Risg Gorfforaethol ei monitro yn yr awdurdod.

Cytunwyd ar fersiwn ddiweddaraf ffurfiol o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol yn Sesiwn Briffio'r Cabinet 9 Ebrill 2018, ac fe'i cyflwynwyd gerbron y Pwyllgor Craffu Perfformiad er mwyn ei ystyried 26 Ebrill 2018. Roedd y Gofrestr Risg Gorfforaethol yn cael ei hadolygu'n ffurfiol ddwywaith y flwyddyn gan y Cabinet a'r Tîm Gweithredu Corfforaethol (CET), gydag unrhyw risgiau sylweddol newydd neu sy'n dwysáu, wedi'u nodi gan CET.

Fe wnaeth yr SPTM arwain aelodau drwy'r adroddiad a'r atodiadau a oedd yn amgaaedig. Yn dilyn trafodaethau, trafodwyd y pynciau canlynol -

- Credyd Cynhwysol – Cadarnhaodd yr SPTM fod briff wedi'i dderbyn gan bob cyfarfod Grŵp Ardal Aelodau ynghylch gweithredu'r system Credyd Cynhwysol newydd.
- Ymosodiadau seiber – Roedd y risg o ymosodiad seiber wedi'i hymchwilio ac roedd diweddariad i Risg iii i gynnwys ymosodiad seiber wedi'i gynnwys.
- Diogelu Data – Gyda gweithrediad y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol newydd, roedd diweddariad i Risg iv wedi'i ddiwygio i gynnwys y ddeddfwriaeth newydd. Roedd gwaith wedi dechrau i leihau'r maes hwn o risg, a byddai monitro'n parhau yn dilyn gweithrediad.
- Byrddau Corfforaethol – Roedd dau Fwrdd Corfforaethol wedi'u sefydlu i reoli'r Cynllun Corfforaethol.
- Gweithio gydag awdurdodau cyfagos – Cadarnhaodd yr SPTM fod gwaith wedi'i wneud ar sefydlu perthnasau gwaith gydag awdurdodau cyfagos. Roedd arsylwadau wedi digwydd i sefydlu rhyngweithiadau cadarnhaol.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol am yr adroddiad tryloyw.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad.

7 DIWEDDARIAD ARCHWILIO MEWNOL

Datganodd y Cynghorydd Barry Mellor gysylltiad personol â'r eitem hon ar y rhaglen (Adroddiad TCC).

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol (CIA) adroddiad diweddar Archwilio Mewnol (a ddosbarthwyd ymlaen llaw) yn rhoi diweddariad i'r aelodau ar gynnydd Archwilio Mewnol o ran darparu gwasanaeth, darparu sicrwydd, adolygiadau a gwblhawyd, perfformiad ac effeithiolrwydd wrth sbarduno gwelliant.

Roedd yr adroddiad yn darparu gwybodaeth am waith yr Adain Archwilio Mewnol ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor. Aeth y CIA drwy'r adroddiadau a oedd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf hyd at fis Mawrth 2018 ar:

- Adroddiadau archwilio mewnol a gyflwynwyd yn ddiweddar
- Camau dilynol Adroddiadau Archwilio Mewnol
- Cynnydd gwaith Archwilio Mewnol hyd yma yn 2017 - 18.
- Crynodeb o brosiectau nesaf yr Adain Archwilio Mewnol
- Safonau Perfformiad Archwilio Mewnol

Codwyd y materion canlynol wrth drafod –

- Gwasanaethau Ariannol – Eglurodd y CIA i aelodau fod sawl adroddiad archwilio wedi'u cwblhau mewn perthynas â'r Gwasanaethau Ariannol i gyd yn rhoi sicrwydd uchel. Roedd gwaith yn parhau ar y pwyntiau gweithredu a godwyd gan archwilio mewnol. Roedd gwaith wedi'i wneud i leihau'r ganran uchel o anfonebau a anfonwyd heb archeb brynu. Eglurodd y CIA fod unrhyw dueddiadau neu glystyrau problematig yn cael eu harwain a'u cefnogi i leihau achosion o anfonebau heb archeb brynu lle bo'n bosibl.

- Rheoli'r Risg o Dwyll – Mesurau Ataliol - Eglurodd y CIA fod cynllun Gwrth-dwyll a Llygru wedi'i ddatblygu gan Archwilio Mewnol, a rhoddodd eglurhad ynghylch rhai o'r gweithdrefnau a oedd yn eu lle i atal twyll. Eglurodd y Swyddog Monitro fod polisiâu yn eu lle i uwch swyddogion ddatgan cysylltiadau personol. Roedd angen codi lefel ymwybyddiaeth staff o'r polisiâu a'r gweithdrefnau.
- Teithio a Chynhaliaeth – Rhoddwyd cadarnhad gan y CIA i'r pwyllgor ar weithrediad llwyddiannus y modiwl electronig newydd ar gyfer prosesu costau teithio. Eglurodd y CIA fod y polisi'n datgan bod yn rhaid i bob gweithiwr gwblhau Ffurflen Ganiatâd Hawl i Yrru, o fewn yr archwiliad, cafodd Staff Sir Ddinbych a ddefnyddiodd y system newydd eu harchwilio, ond nid oedd hyn yn cynnwys aelodau.
- Llywodraethu Partneriaeth TCC – Cododd Aelodau'r diffyg gwybodaeth a gyflwynwyd gan Heddlu Gogledd Cymru. Cadarnhaodd y Cadeirydd fod peth gwybodaeth wedi'i chyflwyno i fwrdd y Bartneriaeth yn ystod ei chyfarfodydd. Roedd y berthynas rhwng Heddlu Gogledd Cymru a Bwrdd Partneriaeth TCC yn gwella.
Cododd trafodaethau ynghylch adroddiad i Lywodraethu Corfforaethol yn diweddarau aelodau ar y berthynas a oedd gan y Sir gyda darparwyr trydydd parti. Cadarnhaodd y CIA fod gwaith wedi dechrau ar adroddiad yn ymchwilio i waith a roddwyd gan drydydd parti.

PENDERFYNWYD fod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn yr adroddiad wedi'i ddiweddarau ac yn nodi ei gynnwys, a bod adroddiad Sicrwydd Partneriaeth blynyddol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor ar ddyddiad diweddarach.

Ar y pwynt hwn (11.10 a.m.) cafwyd egwyl o 10 munud.

Ailddechreuodd y cyfarfod am 11.20 a.m.

8 STRATEGAETH ARCHWILIO MEWNOL

Cyflwynodd y Pennaeth Archwilio Mewnol (CIA) adroddiad (a gylchredwyd yn flaenorol) i roi'r Strategaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2018-19 i'r Pwyllgor.

Aeth y CIA â'r aelodau drwy'r adroddiad a roddodd wybodaeth, ymhelaethodd y CIA ar -

- Roedd gan y cynllun archwilio mewnol elfen fawr o hyblygrwydd a oedd yn caniatáu i waith gael ei gwblhau a'i flaenoriaethu yn unol â hynny
- Mae gwaith gwrth-dwyll a llygredd yn parhau i fod yn flaenoriaeth uchel i'r Cyngor. Bydd gwaith yn parhau yn y maes hwn, gydag adroddiadau'n cael eu cyflwyno i Lywodraethu Corfforaethol mewn cyfarfodydd o'r dyfodol.
- Cadarnhaodd y CIA fod Cyngor Gwynedd wedi cwblhau'r asesiad allanol ym Mawrth 2018. Byddai'r canlyniad a'r cynllun gwella'n cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol pan fyddent yn dod i law.
- Roedd cyflwyno VERTO i gofnodi cynnydd yn erbyn camau y cytunwyd arnynt wedi lleihau nifer y diwrnodau gofynnol ar gyfer gwaith dilynol, o bosibl.

- Archwilio Mewnol yn ymchwilio i elfennau allweddol o wasanaethau ac adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol gydag unrhyw ganlyniadau a ganfyddir.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Swyddog Archwilio Mewnol am yr adroddiad a'r wybodaeth. Canmolodd bawb yn ystod yr holl newidiadau o fewn y gwasanaeth dros y 12 mis blaenorol.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad.

9 ADRODDIAD BLYNYDDOL ARCHWILIO MEWNOL

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol (CIA) Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol (a gylchredwyd yn flaenorol). R Rhoddwyd cyflwyniad sioe sleidiau i Aelodau a ddangosodd y gwaith a gwblhawyd gan Archwilio Mewnol yn ystod cyfnod 2017-2018. Rhoddodd yr adroddiad farn gyffredinol y CIA ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu, risg a rheolaeth y Cyngor yn ystod y flwyddyn ac sy'n cyfrannu at y 'Datganiad Llywodraethu Blynyddol'.

Roedd y CIA wedi rhoi 'sicrwydd canolig' ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd gyffredinol amgylchedd rheolaeth fewnol y Cyngor, gan gynnwys ei drefniadau ar gyfer llywodraethu a rheoli risg. Cyfeiriodd y CIA at 31 barn archwilio a gyhoeddwyd yn ystod y flwyddyn, a chadarnhaodd y byddai'r 4 a nodwyd yn y categori sicrwydd isel yn cael eu monitro. Byddai'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cael adroddiadau cynnydd gan y gwasanaeth i oruchwylio gweithrediad y gwelliannau y cytunwyd arnynt.

Mewn ymateb i bryderon a godwyd gan aelodau ynghylch gwaith a wnaed mewn ysgolion, cadarnhaodd y CIA fod gwaith wedi'i wneud a fyddai'n cynnwys cynllun gweithredu i ysgolion. Roedd gwaith wedi'i wneud i atal twyll. Roedd gwaith wedi'i gwblhau ar bolisiau a gweithdrefnau gan y tîm archwilio, i roi sicrwydd ac arweiniad, ac atal twyll rhag digwydd lle bo'n bosibl. Roedd ymrwymiad gan bob awdurdod i leihau'r lefel o weithgareddau twyllodrus wedi cael cytundeb.

Gofynnodd yr aelodau am sicrwydd bod elw o fuddsoddiad wedi bod yn destun ymchwiliad ac archwiliad. Cadarnhaodd y CIA fod gwiriadau sampl wedi'u cwblhau mewn ardaloedd i fonitro canfyddiadau ac enillion.

Yn dilyn trafodaeth:

PENDERFYNWYD y dylid derbyn Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol a derbyn a nodi'r 'farn' gyffredinol.

10 DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL DRAFFT

Aeth y Prif Archwilydd Mewnol (CIA) â'r aelodau drwy ddrafft o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol (a gylchredwyd yn flaenorol).

Roedd yr adroddiad yn cynnwys yr adroddiad hunanasesu drafft ar drefniadau llywodraethu a gwella'r Cyngor ar gyfer 2017-18, ac yn rhoi cyfle i'r Pwyllgor roi sylw ar ddrafft cyntaf y 'Datganiad Llywodraethu Blynyddol'.

Eglurodd y CIA i aelodau am bwysigrwydd yr adroddiad, gan nodi bod yr adroddiad drafft wedi'i gyflwyno i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Swyddfa Archwilio Cymru am sylwadau.

Amlygodd y CIA y saith egwyddor allweddol i'r Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol. Eglurwyd y swyddogaeth sylfaenol o lywodraethu da yn y Cyngor i sicrhau y cyflawnir canlyniadau. Nododd y CIA na fu unrhyw faterion sylweddol i roi gwybod amdanynt gyda'r holl ddiwygiadau a gynhwysir yn atodiad A (copi'n amgaeedig). Holodd y CIA yr aelodau bod unrhyw sylwadau a diwygiadau'n cael eu cyfeirio ati hi i'w hadolygu a'u haddasu lle bo angen.

Diolchodd y Cadeirydd i'r tîm Archwilio am yr adroddiad tryloyw ac anogodd aelodau i ddarllen yr adroddiad yn drylwyr a chysylltu â'r CIA gydag unrhyw gwestiynau neu ddiwygiadau.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol:

- ii. Yn derbyn yr adroddiad ac yn nodi ei gynnwys a
- ii. Chyfeirio unrhyw ddiwygiadau neu gwestiynau at y CIA o fewn pythefnos.

11 CYNLLUN ARCHWILIO BLYNYDDOL SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Cyflwynodd cynrychiolydd (AV) o Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) yr adroddiad a ymgorfforodd Gynllun Archwilio 2018 – Cyngor Sir Ddinbych. Roedd yr adroddiad yn egluro'r rhaglen waith sydd wedi ei chynllunio ar gyfer rhaglen gwaith perfformiad archwilio ariannol a rhaglen waith archwilio perfformiad SAC. Roedd yr adroddiad hefyd yn nodi manylion ffioedd ar gyfer y gwaith, y tîm archwilio a'r amserlen ar gyfer y gwaith.

Darparwyd crynodeb o gynnwys cynllun archwilio 2018 – Cyngor Sir Ddinbych, a oedd yn cynnwys -

- Archwiliad o Gyfrifon
- Archwiliad perfformiad
- Ardystio hawliadau a ffurflenni grant
- Ffi, tîm archwilio ac amserlen
- Datblygiadau i'r gwaith archwilio yn y dyfodol

Darparodd cynrychiolydd SAC drosolwg i'r Pwyllgor o gynnwys yr adroddiad. Yn ystod trafodaethau codwyd y materion canlynol -

- Roedd rhywfaint o'r drafodaeth yn canolbwyntio ar symleiddio trefniadau sicrwydd, drwy gyflwyno 'Atodlen Gryno o Grantiau Ardystiedig Llywodraeth Cymru' i bob elfen unedol. Dywedodd y cynrychiolydd SAC hwn y byddai rhagor o wybodaeth yn cael ei rhoi i'r pwyllgor yn hwyrach ymlaen.
- Eglurodd y swyddog SAC bod agweddau ar risg yn cael eu hymchwilio ac asesiadau risg cyflawn o feysydd cymhleth.
- Rhoddwyd esboniadau i'r dulliau a ddefnyddiwyd wrth gylchredeg gwahoddiadau i seminarau a gweithdai. Rhoddodd cynrychiolydd SAC (GB)

wybod i aelodau am y dull i danysgrifio ar gyfer newyddlen SAC, i gael gwybodaeth am hyfforddiant a chyhoeddi adroddiadau.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad.

12 RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol (a gylchredwyd eisoes) i'w hystyried.

Cymeradwywyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn amodol ar y diwygiadau canlynol:-

6 Mehefin 2018 -

- Asesiad allanol – Adroddiad Prif Swyddog Gweithredol Archwilio Cyngor Sir Gwynedd – Adroddiad a chynllun Gwella

11 Gorffennaf 2018 -

- Adroddiad Blynyddol Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth

26 Medi 2018 -

- Ymholiadau Archwiliad Blynyddol SAC
- Diweddariad ar adroddiad Archwiliad Cyfleustodau Cyhoeddus

21 Tach 2018 -

- Adroddiad sicrwydd trydydd parti blynyddol

PENDERFYNWYD yn amodol ar y sylwadau uchod, bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cymeradwyo'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.

Gwahardd y wasg a'r cyhoedd

PENDERFYNWYD dan ddarpariaethau Adran 100A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, gwahardd y Wasg a'r Cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer yr eitemau canlynol ar y sail y byddai gwybodaeth eithriedig yn debygol o gael ei datgelu fel y'i diffinnir ym Mharagraffau 14, Rhan 4, o Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

13 ADRODDIAD ARCHWILIO MEWNOL – CYFLEUSTERAU CYHOEDDUS

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol (CIA) yr adroddiad cyfrinachol (a gylchreddwyd yn flaenorol), yn rhoi manylion i aelodau ynghylch yr adroddiad Archwilio Mewnol ar Gyfleustodau Cyhoeddus a oedd wedi cael sgôr sicrwydd 'Isel'. Aeth yr Aelod Arweiniol Cyllid, Cynllun Corfforaethol a Pherfformiad, gyda'r Swyddog Arweiniol – Contractau a Chyfleusterau (LO), â'r aelodau drwy'r adroddiad Archwilio. Rhoddodd yr LO ychydig o wybodaeth gefndirol i aelodau, a rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor

Llywodraethu Corfforaethol bod gwaith wedi dechrau ar yr argymhellion o'r archwiliad.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am roi'r adroddiad ac am egluro pryderon aelodau.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn nodi cynnwys yr adroddiad, a bod adroddiad diweddar'u'n cael ei roi yng nghyfarfod Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol Medi.

Daeth y cyfarfod i ben am 13:10 p.m.

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	6 Mehefin 2018
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Karen Evans, Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant
Awdur yr Adroddiad:	Karen Evans, Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant
Teitl:	Canlyniadau Archwiliad Estyn Sir Ddinbych 2018

1. **Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

1.1 I roi diweddariad i'r pwyllgor ar yr Archwiliad Estyn diweddar o'r Awdurdod.

2. **Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

2.1 Fel rhan o raglen gwaith i'r dyfodol Llywodraethu Corfforaethol, gofynnodd y Pwyllgor i adroddiad gael ei gyflwyno yn dangos canlyniad yr archwiliad.

3. **Beth yw'r Argymhellion?**

3.1 Bod Aelodau yn ystyried yr wybodaeth a ddarparwyd ac yn rhoi sylwadau yn unol â hynny.

4. **Manylion yr Adroddiad**

4.1 **Cefndir**

4.11 Ym mis Chwefror 2018 cafodd Wasanaethau Addysg yr Awdurdod eu harchwilio gan Estyn. Mae'n rhaid i'r holl Awdurdodau gael eu harchwilio gan Estyn fel rhan o'u cyfundrefn arolygu yng Nghymru. Cynhaliwyd yr archwiliad diwethaf o Sir Ddinbych yn 2012.

4.12 Fel rhan o'r broses hon bu'n rhaid i'r Awdurdod gyflwyno Adroddiad Hunanwerthuso yn dilyn canllawiau Estyn.

4.13 Yr Awdurdod oedd y cyntaf yng Nghymru i gael eu hasesu'n llawn yn erbyn fframwaith arolygu newydd Estyn sydd yn canolbwyntio ar bob un o'r meysydd canlynol:

Adran	Maes Archwiliad
1	Canlyniadau
2	Ansawdd y Gwasanaethau Addysg
3	Arweinyddiaeth a Rheoli

4.2 Canlyniadau'r Archwiliad

4.2.1 Cyhoeddwyd canlyniad archwiliad Estyn o'r Awdurdod yn eu hadroddiad ar gyfer Ebrill 2018. Mae'r adroddiad i'w gael yn Atodiad 1. Tynnir sylw aelodau i'r crynodeb ar dudalen 2 o'r adroddiad hwn.

4.2.2 Croesawyd darganfyddiadau'r adroddiad gan Addysg a Gwasanaethau Plant. Mae Estyn wedi beirniadu arweinyddiaeth a rheoli yn y gwasanaeth i fod yn rhagorol a chanlyniadau ac ansawdd addysg i fod yn dda.

Adran	Maes Archwiliad	Canlyniad
1	Canlyniadau	Da
2	Ansawdd y Gwasanaethau Addysg	Da
3	Arweinyddiaeth a Rheoli	Rhagorol

4.2.3 Sir Ddinbych oedd un o ddim ond dau o awdurdodau i dderbyn rhagorol am arweinyddiaeth yn y rownd ddiwethaf o archwiliadau, ac y cyntaf i gael eu dyfarnu gyda gradd ragorol ar gyfer arweinyddiaeth o dan y fframwaith archwilio newydd a gyflwynwyd ar draws Cymru.

4.2.4 Mae rhan amlwg o'r adroddiad yn dweud "... bod canlyniadau yn Sir Ddinbych yn gadarn ar draws bron iawn yr holl ddangosyddion allweddol am sawl blwyddyn mewn ysgolion cynradd ac uwchradd, ac yn enwedig ar gyfer Cyfnod Allweddol 4."

4.2.5 Mae Estyn hefyd wedi tynnu sylw at yr uno diweddar ar gyfer Addysg a Gwasanaethau Plant i gael "effaith bositif" ar wasanaethau i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd. Mae Estyn hefyd wedi gofyn i Sir Ddinbych baratoi astudiaeth achos ar gyfuno Addysg a Gwasanaethau Plant er mwyn rhannu arfer da gyda chynghorau eraill ar draws Cymru.

4.2.6 Mae'r adroddiad yn tynnu sylw fod "gan yr awdurdod fwriad moesol cryf sydd yn tanategu ei wasanaethau addysg gan ganolbwyntio ar uchelgais i wneud y mwyaf o gyfleoedd mewn bywyd i bob dysgwr."

4.2.7 Rhai sylwadau allweddol eraill gan Estyn o'r adroddiad fel a ganlyn:

- "Mae'r awdurdod yn adnabod ei ysgolion yn dda iawn"
- "Mae gan yr awdurdod fwriad moesol cryf sydd yn tanategu ei wasanaethau addysg gan ganolbwyntio ar uchelgais i wneud y mwyaf o gyfleoedd mewn bywyd i bob dysgwr."
- "Safonau disgyblion mewn Cymraeg iaith gyntaf yn parhau yn gadarn yn ystod eu hamser yn yr ysgol"
- "Mae gan yr awdurdod ddealltwriaeth gadarn o ehangder yr addysg ddewisol yn y cartref yn y sir"

- “Nodwedd gadarn o’r awdurdod yw’r ffordd y mae’n ymgynghori gyda phlant a phobl ifanc wrth wneud penderfyniadau sydd yn eu heffeithio nhw a wrth werthuso’r ystod eang o wasanaethau y mae’n ei gynnig”
- “Gall plant ddylanwadu’r broses gwneud penderfyniadau”
- “Mae ysgolion yn gweithio’n dda mewn clystyrau o ysgolion cynradd a’u partneriaid ysgolion uwchradd”
- “Mae’r awdurdod yn gosod disgwyliadau clir i’r holl ysgolion a rhieni mewn perthynas â phresenoldeb disgyblion”
- “Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yr awdurdod yn dangos ymrwymiad cryf i ddatblygu gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg”
- “Mae gwasanaethau ieuencid o ansawdd da yn cael eu darparu gan yr awdurdod sy’n cwrdd ag anghenion ystod eang o bobl ifanc”
- “Mae swyddogion ac aelodau etholedig yn gweithredu rhaglen moderneiddio addysg yr awdurdod yn llwyddiannus”
- Mae arweinyddiaeth wleidyddol a strategol yr awdurdod yn effeithiol iawn”
- “Mae dull yr awdurdod i reoli newid cymhleth yn effeithiol iawn”

4.2.8 Mae'r adroddiad yn gadarnhaol iawn ac yn deyrnged i'r gwaith wedi'i wneud i gefnogi Addysg ac Ysgolion yn Sir Ddinbych. Mae'r adroddiad yn cynnwys nifer fechan o argymhellion ac mae cynllun gweithredu yn cael ei lunio i fynd i'r afael â'r rhain. Dyma'r argymhellion:

Argymhellion	
1	Lleihau'r amrywioldeb mewn canlyniadau mewn ysgolion uwchradd
2	Sicrhau fod y gwerthusiad o wasanaethau yn canolbwyntio'n glir ar fesur canlyniadau y mae plant a phobl ifanc yn eu cyflawni trwy'r gwasanaethau hynny.

4.2.9 Mae canlyniad yr adroddiad yn dystiolaeth o'r flaenoriaeth y mae Sir Ddinbych wedi'i roi i Addysg ers nifer o flynyddoedd. Mae'r ymrwymiad i wella Addysg yn barhaus a'r canlyniadau ar gyfer plant a phobl ifanc yn parhau i fod yn ffocws a gweledigaeth am flynyddoedd i ddod.

- 5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**
Mae'r gwasanaethau a ddisgrifir yma oll yn cefnogi'r flaenoriaeth i wella addysg, yn unol â'r flaenoriaeth o ran pobl ifanc, a Sir Ddinbych yn fan lle mae ar bobl iau eisiau byw a gweithio ynddo a meddu ar y sgiliau i wneud hynny.
- 6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**
Bydd unrhyw waith cysylltiol gyda'r adroddiad yn y dyfodol yn rhan o swyddogaethau parhaus mewn Addysg a Gwasanaethau Plant.
- 7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les a gynhaliwyd ar y penderfyniad?**
Dim Asesiad o Effaith ar Les wedi'i wneud. Ddim ei angen fel rhan o'r broses hon.

- 8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgor Craffu ac eraill?**
Mae'r adroddiad wedi'i ddarparu yn dilyn cais gan Lywodraethu Corfforaethol am adborth ar y canlyniadau archwiliad.

- 9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**
Mae'n braf gweld ac yn codi calon bod yr adroddiad yn gwneud cyfeiriadau cadarnhaol i'r ffordd y mae'r cyngor yn rheoli'r fformiwla cyllido, cyllidebau a phroses herio ac ymyrraeth i ysgolion gyda diffyg cyllideb wedi'i gynllunio.

- 10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**
Mae'r Adroddiad Arolygu yn hynod o gadarnhaol a bydd y 2 camau gweithredu a argymhellir yn cael eu gwneud.

- 11. Pŵer i wneud y Penderfyniad**
Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant

Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales

Adroddiad ar

**Gyngor Sir Ddinbych
Neuadd y Sir
Ffordd Wynnstay
Rhuthun
Sir Ddinbych
LL15 1YN**

Dyddiad yr arolygiad: Chwefror 2018

gan

**Estyn, Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg
a Hyfforddiant yng Nghymru**

Ynglŷn â Chyngor Sir Ddinbych

Awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru yw Cyngor Sir Ddinbych, sydd â chyfanswm poblogaeth o 94,805. Mae'r sir yn ymestyn o gyrchfannau arfordirol Y Rhyl a Phrestatyn trwy drefi hanesyddol Llanelwy, Dinbych a Rhuthun a Bryniau Clwyd, i Ddyffryn Dyfrdwy a threfi Llangollen a Chorwen. Mae'r awdurdod lleol yn cynnal wyth ysgol uwchradd, 47 ysgol gynradd, dwy ysgol arbennig ac uned cyfeirio disgyblion.

Arolygwyd yr awdurdod lleol ddiwethaf yn Chwefror 2012. Penodwyd y prif weithredwr ym mis Ebrill 2009 ac mae'r pennaeth addysg a gwasanaethau plant wedi bod yn ei swydd er mis Ionawr 2010. Mae arweinydd y cyngor wedi bod yn ei swydd er mis Tachwedd 2007 ac mae'r prif ddeiliad portffolio ar gyfer gwasanaethau addysg wedi bod yn ei swydd er mis Mai 2017.

Mae Sir Ddinbych yn un o chwe awdurdod lleol yng nghonsortium rhanbarthol GWE ar gyfer gwella ysgolion.

Mae arolygwyr yn ystyried ystod eang o wybodaeth am y boblogaeth leol wrth arfarnu deilliannau ac ansawdd gwasanaethau addysg. Ystyrir y wybodaeth hon ochr yn ochr â gwybodaeth am y boblogaeth genedlaethol. Mae rhywfaint o'r wybodaeth fwyaf defnyddiol am blant a phobl ifanc yn Sir Ddinbych wedi'i nodi isod:

- dros gyfartaledd tair blynedd, mae 18.7% o ddisgyblion yn gymwys am brydau ysgol am ddim, sy'n debyg i gyfartaledd Cymru (18.3%)
- mae 20.3% o ddisgyblion yn rhugl yn y Gymraeg, sy'n uwch na chyfartaledd Cymru, sef 16.3%
- mae 5.7% o ddisgyblion o leiafrifoedd ethnig, sy'n is na chyfartaledd Cymru, sef 10.6%
- mae gan 24.3% o ddisgyblion anghenion addysgol arbennig, sydd ychydig yn uwch na chyfartaledd Cymru, sef 22.6%
- mae 84 o blant ym mhob 10,000 yn derbyn gofal gan yr awdurdod lleol, sy'n is na chyfartaledd Cymru, sef 95 o blant ym mhob 10,000

Crynodeb

Dros gyfnod, mae uwch arweinyddiaeth gref iawn yn yr awdurdod lleol wedi sicrhau ffocws penderfynol ar wella darpariaeth a deilliannau ar gyfer dysgwyr. Enghraifft hynod effeithiol o hyn yw'r ffordd y mae arweinwyr wedi dangos yr hyder i uno'r gwasanaeth addysg a'r gwasanaeth plant yn ddiweddar yn un adran golegol i gyflwyno gwasanaeth integredig cydlynus ac effeithlon. Mae hyn yn cael effaith gadarnhaol iawn ar y ddarpariaeth sydd ar gael i blant a phobl ifanc, ac effaith fuddiol ar les dysgwyr.

At ei gilydd, mae'r rhan fwyaf o ysgolion yn Sir Ddinbych yn perfformio'n gyson dda. Er bod perfformiad ar draws yr ysgolion uwchradd wedi amrywio dros y tair blynedd ddiwethaf, mae safonau yng nghyfnod allweddol 4 o ran bron bob un o'r dangosyddion allweddol yn cymharu'n dda dros gyfnod â'r rheiny mewn awdurdodau tebyg ledled Cymru, a gyda deilliannau cenedlaethol.

Mae'r awdurdod yn rhoi pwys mawr ar lais y dysgwr, gan sicrhau bod llawer o blant a phobl ifanc yn cymryd rhan mewn cyfleoedd pwrpasol i rannu eu barn, eu pryderon a'u syniadau ar gyfer gwella. Mae hyn yn galluogi dysgwyr i gael cyfryngau cyfathrebu clir ar gyfer gwella gwasanaethau a darpariaeth yr awdurdod.

Mae'r awdurdod lleol yn adnabod ei ysgolion yn dda iawn ac mae'n eu cefnogi a'u herio'n effeithiol. At ei gilydd, mae ganddo ystod o ddarpariaeth briodol ar gyfer dysgwyr sy'n agored i niwed, ac mae'r rhain yn effeithiol ar y cyfan o ran bodloni anghenion plant a phobl ifanc.

Maes arolygu	Barn
Deilliannau	Da
Ansawdd gwasanaethau addysg	Da
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Rhagorol

Argymhellion

- A1 Lleihau'r amrywioldeb mewn deilliannau mewn ysgolion uwchradd
- A2 Sicrhau bod arfarnu gwasanaethau yn canolbwyntio'n glir ar fesur y deilliannau y mae plant a phobl ifanc yn eu cyflawni trwy'r gwasanaethau hynny

Beth sy'n digwydd nesaf

Bydd y darparwr yn llunio cynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r argymhellion o'r arolygiad. Bydd arolygwyr Estyn yn monitro cynnydd yr awdurdod lleol yn erbyn yr argymhellion hyn yn ystod eu hymweliadau cyswllt.

Bydd Estyn yn gwahodd y darparwr i baratoi astudiaeth achos i'w lledaenu ar wefan Estyn ar y modd y mae'r awdurdod wedi cyfuno'r gwasanaethau addysg a phlant yn effeithiol, ac effaith ddilynol hyn ar ddarpariaeth a deilliannau.

Prif ganfyddiadau

Deilliannau: Da

Yn Sir Ddinbych, mae disgyblion yn gwneud cynnydd cryf yn ystod eu haddysg statudol. Mae gan awdurdod lleol Sir Ddinbych ffocws cyson ar sicrhau bod plant a phobl ifanc yn cyflawni'n dda. Nodweddd nodedig yw bod deilliannau yn Sir Ddinbych yn gryf ar draws bron pob un o'r dangosyddion allweddol dros sawl blwyddyn mewn ysgolion cynradd ac uwchradd, ac yn enwedig yng nghyfnod allweddol 4. At ei gilydd, mae deilliannau'n cymharu'n dda â deilliannau mewn awdurdodau tebyg ledled Cymru, a gyda deilliannau cenedlaethol. Ychydig iawn o ddisgyblion sy'n gadael yr ysgol heb unrhyw gymwysterau, ac mae nifer y rhai sy'n gadael yr ysgol nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NACH) wedi gostwng yn dda dros gyfnod. Er gwaethaf perfformiad cyson gryf ar y cyfan, mae perfformiad ysgolion uwchradd unigol wedi amrywio dros y tair blynedd ddiwethaf. Dros y tair blynedd ddiwethaf, mae cyfran yr ysgolion yn Sir Ddinbych y barnwyd eu bod o leiaf yn dda ar gyfer safonau mewn arolygiadau Estyn yn debyg i ganlyniadau arolygiadau yn genedlaethol. Nid oes unrhyw ysgol gynradd nac uwchradd yn yr awdurdod wedi cael barn anfodddhaol am safonau dros yr un cyfnod, ond nid yw'r naill na'r llall wedi cael barn ragorol chwaith.

Mae safonau disgyblion mewn Cymraeg mamiaith yn parhau'n gryf dros eu cyfnod yn yr ysgol.

At ei gilydd, mae dysgwyr sy'n agored i niwed, gan gynnwys disgyblion sy'n gymwys am brydau ysgol am ddim a disgyblion ag anghenion addysgol arbennig, yn perfformio yn unol â'r cyfartaledd ar gyfer eu cyfoedion ledled Cymru, yn yr un modd â dysgwyr mwy abl.

Mae plant a phobl ifanc wedi cyfrannu at nodi blaenoriaethau strategol yn yr awdurdod yn y blynyddoedd diwethaf. Er enghraifft, trwy eu haelodaeth o'r Fforwm Cyngor Ysgolion, y Fforwm Ieuentid a'r Fforwm Llysgenhadon Ifanc, gwnaeth llawer o bobl ifanc gyfraniad gwerthfawr at ymgynghoriad yr awdurdod lleol ar ei bolisi cludiant a chefnogodd waith cynllunio'r awdurdod o ran Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Enghraifft nodedig arall yw'r ffordd y mae disgyblion ysgolion uwchradd yn trafod arfer dda a meysydd i'w gwella o ran y modd y mae eu hysgolion yn hyrwyddo iechyd meddwl a lles cadarnhaol yn eu cyfarfodydd cyngor ysgol rheolaidd ledled y sir. Yn ddiweddar, datblygodd aelodau o'r Cyngor Ieuentid arolwg cynhwysfawr ar gyfer disgyblion mewn ysgolion uwchradd ar draws yr awdurdod ar ansawdd a defnyddioldeb gwersi addysg bersonol a chymdeithasol. Maent yn rhannu'r canfyddiadau ag uwch swyddogion perthnasol a Grŵp Iechyd a Lles yr awdurdod.

Enghraifft hynod gryf arall o'r modd y mae plant a phobl ifanc yn dylanwadu ar benderfyniadau a wneir yw'r ffordd y mae plant sy'n derbyn gofal yn mynd ati i rannu eu barn ar agweddau ar waith yr awdurdod yn y 'Clwb KIC (plant mewn gofal)' bob hanner tymor. Maent yn rhannu syniadau creadigol ac arloesol ar sut gall yr awdurdod wella gwasanaethau a chymorth ar eu cyfer. Mae hyn wedi helpu hyrwyddo newidiadau buddiol i weithdrefnau adolygu statudol, gan sicrhau effaith gadarnhaol ar eu hyder yn y system gofal ac addysg.

Mae lefelau cyfranogiad disgyblion yn uchel ar draws y gweithgareddau a'r ymyriadau cyfoethogi, chwaraeon a lles niferus a gynigir gan awdurdod lleol Sir Ddinbych. Er enghraifft, mae nifer fawr o blant a phobl ifanc yn cymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol buddiol trwy fentrau 5x60 a Champau'r Ddraig. Mae cyfran uchel o bobl ifanc sy'n manteisio ar y gwasanaeth ieuenctid yn ennill dyfarniadau gwerthfawr ffurfiol a rhai nad ydynt yn ffurfiol, gan gynnwys cymwysterau galwedigaethol, chwaraeon a hamdden, iechyd a lles a dyfarniadau cymunedol.

Mae canlyniadau arolygiadau ysgolion ar gyfer lles dros y tair blynedd ddiwethaf yn gryfach na chyfartaledd Cymru ar y cyfan. At ei gilydd, mae presenoldeb disgyblion mewn ysgolion cynradd ac uwchradd yn gwella. Fodd bynnag, mae presenoldeb mewn ysgolion uwchradd yn parhau i fod yn gymharol wan. Mae presenoldeb plant sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod lleol yn dda iawn. Mae canran y disgyblion oedran ysgol gynradd ac uwchradd sy'n absennol yn barhaus wedi gostwng dros gyfnod. Mae'r ganran hon bellach ychydig islaw cyfartaledd Cymru mewn ysgolion cynradd yn Sir Ddinbych, ond mae'n parhau i fod uwchlaw'r cyfartaledd mewn ysgolion uwchradd.

Mae cyfradd y gwaharddiadau cyfnod penodol o'r ysgol am bum niwrnod neu lai wedi cynyddu yn ystod y blynyddoedd diwethaf, ac mae gryn dipyn yn uwch na chyfartaledd Cymru. Yn ystod yr un cyfnod, mae cyfradd y gwaharddiadau cyfnod penodol o chwe diwrnod neu fwy wedi amrywio, ond roedd yn is na chyfartaledd Cymru yn y flwyddyn ddiweddaraf y mae data ar gael ar ei chyfer. Ychydig iawn o waharddiadau parhaol a gafwyd yn y blynyddoedd diwethaf.

Ansawdd gwasanaethau addysg: Da

Mae gan yr awdurdod ddiben moesol cryf sy'n sail i'w wasanaethau addysg, gan ganolbwyntio ar uchelgais i wneud y gorau o gyfleoedd bywyd pob dysgwr. Mae'r awdurdod wedi sefydlu cyd-drefniant gweithio sydd wedi'i integreiddio'n dda rhwng ei wasanaethau addysg a phlant, sy'n cael effaith gadarnhaol ar ddarpariaeth y cyngor ar gyfer plant, pobl ifanc a'u teuluoedd.

Mae'r awdurdod yn adnabod ei ysgolion yn dda iawn. Mae'n casglu ac yn dadansoddi ystod eang o wybodaeth am ysgolion, gan gynnwys data am gynnydd disgyblion, cyllid ysgolion a diogelu, er enghraifft. Cefnogir y gwaith hwn gan offeryn defnyddiol 'adolygu rheolaeth ysgolion' ar gyfer ysgolion sy'n annog dull cyson o hunanarfarnu ar draws ei ysgolion. Mae'r awdurdod yn sicrhau ansawdd y wybodaeth gan ysgolion ac yn ei defnyddio'n dda i herio a chynorthwyo ysgolion i fodloni gofynion statudol amrywiol a mynd i'r afael â blaenoriaethau lleol.

Mae gan yr awdurdod bolisiâu, strategaethau a phrosesau clir iawn sy'n darparu sylfaen gref ar gyfer gwaith gwella ysgolion. Caiff rolau a chyfrifoldebau'r awdurdod a'i gonsortiw m gwella ysgolion rhanbarthol (GwE) eu diffinio'n glir a'u deall yn dda gan swyddogion yr awdurdod, staff y consortiw m ac arweinwyr ysgol.

Trwy uwch swyddogion, aelodau etholedig a staff GwE, caiff ysgolion yn Sir Ddinbych eu herio'n drylwyr ynglŷn â'u perfformiad, gan gynnwys y deilliannau ar gyfer disgyblion, ansawdd yr addysgu, y gofal y maent yn ei ddarparu, ac ansawdd yr arweinyddiaeth. Yn aml, caiff ysgolion eu cefnogi'n dda ac yn gymesur â'u hanghenion yn dilyn categorioedd ysgolion yn briodol.

Mae ysgolion y nodwyd eu bod yn destun pryder yn cael cymorth sylweddol, ac ymyrraeth, pan fydd angen. Yn y rhan fwyaf o achosion, mae ysgolion yn gwella ar gyflymdra priodol o ganlyniad. Mae'r awdurdod lleol fel arfer yn mynd i'r afael ag arweinyddiaeth wan mewn ysgolion mewn ffordd amserol ac urddasol, ac yn y rhan fwyaf o achosion, mae'n llwyddo i wneud hyn yn effeithiol heb ddefnyddio'i bwerau ymyrraeth ffurfiol.

Caiff ysgolion eu cefnogi'n dda mewn agweddau ar flaenoriaethau cenedlaethol, er enghraifft o ran gwella medrau llythrennedd a rhifedd disgyblion, ac o ran paratoi ar gyfer diwygio'r cwricwlwm. Gall darpar uwch arweinwyr ac arweinwyr canol, ac uwch arweinwyr ac arweinwyr canol presennol, elwa ar gyfleoedd dysgu proffesiynol o ansawdd da i ddatblygu eu medrau arwain. Mae'r awdurdod yn darparu hyfforddiant ac arweiniad defnyddiol ar gyfer llywodraethwyr sy'n eu cynorthwyo i gyflawni eu rôl yn effeithiol.

Mae ysgolion yr awdurdod yn cydweithio'n dda trwy glystyrau o ysgolion cynradd a'u hysgolion uwchradd partner, sy'n eu helpu i rannu arfer dda yn rheolaidd a defnyddio adnoddau'n effeithlon. Er enghraifft, mae pob clwstwr wedi mynd ati'n llwyddiannus i ddynodi arweinydd i ddarparu arweiniad ar ddatblygiadau cenedlaethol, fel rhoi safonau proffesiynol newydd ar waith ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth.

At ei gilydd, mae gan yr awdurdod ystod addas o ddarpariaeth briodol ar gyfer dysgwyr sy'n agored i niwed, sy'n effeithiol ar y cyfan o ran bodloni eu hanghenion. Mae'r awdurdod wedi integreiddio'i wasanaethau addysg a phlant yn llwyddiannus i greu'r hyn y mae'n ei alw'n 'wasanaeth cyfunol'. Mae'r dull hwn yn galluogi swyddogion i weithio ar draws gwahanol feysydd gwasanaeth a chyrchu gwybodaeth yn effeithlon. O ganlyniad, mae swyddogion yn meddu ar ddealltwriaeth dda iawn o anghenion disgyblion ac yn cynllunio ymyriadau perthnasol.

Yn y blynyddoedd diwethaf, mae'r awdurdod wedi arfarnu nifer o wasanaethau allweddol ar gyfer dysgwyr sy'n agored i niwed. Mae hyn wedi arwain at newidiadau i'r ffordd y mae'n ariannu ysgolion ac ad-drefnu meysydd gwasanaeth. Mae hyn wedi helpu'r awdurdod i gefnogi ysgolion a disgyblion yn fwy effeithiol mewn meysydd fel anawsterau lleferydd, cyfathrebu ac iaith ac anghenion ymddygiadol. Mae'r drefn o ddarparu cyngor arbenigol i ysgolion trwy gyfrwng y Gymraeg wedi gwella hefyd. Mae'r awdurdod wedi nodi bod angen datblygu darpariaeth ymhellach ar gyfer disgyblion Cymraeg eu hiaith, ac adolygu darpariaeth sy'n seiliedig ar adnoddau ar gyfer disgyblion ag anghenion addysgol arbennig mewn ysgolion prif ffrwd. Fodd bynnag, mae'n ddyddiau cynnar iawn o ran cynllunio'r rhain.

Mae'r awdurdod yn gosod disgwyliadau clir o'r holl ysgolion a rhieni o ran presenoldeb disgyblion. Mae'r awdurdod yn ymateb yn briodol i bryderon ynglŷn â phresenoldeb, a phan fydd angen, mae wedi cynnal adolygiadau manwl o ysgolion sydd angen cymorth ychwanegol.

Fodd bynnag, mae cyfradd y gwaharddiadau cyfnod penodol o'r ysgol am bum niwrnod neu lai wedi bod yn cynyddu'n gyson dros y blynyddoedd diwethaf. Mae ddwywaith cyfradd y rhanbarth, a chryn dipyn yn uwch na chyfartaledd Cymru. Mae'r

awdurdod yn herio ysgolion sydd â chyfraddau gwaharddiadau uwch yn drylwyr. Fodd bynnag, nid yw'r awdurdod yn dadansoddi'n systematig p'un a oes anghenion dysgu ychwanegol gan ddisgyblion sydd wedi'u gwahardd, ac ni all fod yn hyderus fod ysgolion yn cymryd y camau angenrheidiol i sicrhau bod anghenion disgyblion yn cael eu bodloni'n ddigon da.

Yn ddiweddar, mae'r awdurdod wedi ad-drefnu ei wasanaeth cymorth ymddygiad ac mae'n datblygu gallu ysgolion i ddeall anghenion disgyblion yn well. Er enghraifft, trwy'r broses symudiadau rheoledig, mae disgyblion sydd angen dechrau newydd mewn ysgolion newydd yn cael eu cynorthwyo'n dda. Mae gwasanaeth yr awdurdod ar gyfer addysg heblaw yn yr ysgol yn darparu ystod o brofiadau dysgu gwerthfawr ar gyfer disgyblion. Mae'r rhain wedi helpu cyfrannu at ostyngiad yn nifer y bobl ifanc yn yr awdurdod nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NACH).

Darperir gwasanaethau cwnsela buddiol gan yr awdurdod sy'n aml yn effeithiol iawn o ran lleihau gofid seicolegol ymhlith pobl ifanc. Yn ychwanegol, mae gan yr awdurdod lleol bartneriaeth hirsefydledig â'r gwasanaethau iechyd meddwl lleol plant a'r glasoed. Mae'r bartneriaeth hon wedi bod yn effeithiol o ran pennu llwybr clinigol ar gyfer plant a phobl ifanc sydd mewn perygl o hunan-niweidio.

Mae'r awdurdod yn canolbwyntio'n briodol ar wella'r cyfnod trosglwyddo i'r ysgol ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol mewn lleoliadau nas cynhelir. Mae swyddogion ar draws meysydd gwasanaeth yn gweithio'n effeithiol iawn i nodi gofynion cymorth disgyblion. Maent yn sicrhau bod gan ysgolion adnoddau priodol ac yn datblygu gwybodaeth a dealltwriaeth ymarferwyr y blynyddoedd cynnar yn dda.

Mae'r awdurdod wedi rhoi gweithdrefnau priodol ar waith i fonitro darpariaeth ar gyfer disgyblion sy'n cael eu haddysgu mewn lleoliadau y tu allan i'r sir ac mewn darpariaeth yn seiliedig ar adnoddau yn yr awdurdod. Fodd bynnag, nid yw adroddiadau ar ddarpariaeth y tu allan i'r sir yn canolbwyntio'n ddigon da ar y cynnydd a wna disgyblion.

Mae'r awdurdod yn darparu cymorth effeithiol ar gyfer disgyblion nad Cymraeg neu Saesneg yw eu mamiaith. Mae staff yn gweithio ochr yn ochr â chydweithwyr mewn ysgolion ac yn rhoi cymorth gwerthfawr iddynt mewn cynllunio gwersi, datblygu deunyddiau a hyfforddiant. Yn ychwanegol, mae'r gwasanaeth Saesneg fel iaith ychwanegol (SIY) yn cynorthwyo ysgolion yn dda i ymgysylltu â rhieni.

Mae gan yr awdurdod ddealltwriaeth gadarn iawn o raddau addysg ddewisol yn y cartref yn y sir. Mae ganddo system olrhain sefydledig, ac mae swyddogion yn gweithio'n agos gyda phobl broffesiynol eraill i sicrhau bod y ddarpariaeth yn briodol ar y cyfan. Mae swyddogion wedi datblygu perthnasoedd ymddiriedus gyda theuluoedd ac maent yn rhoi cymorth a chyingor addas iddynt. Pan fo'n briodol, mae swyddogion yn cynorthwyo disgyblion i ddychwelyd i ddarpariaeth prif ffrwd. Mae'r agwedd hon ar waith yr awdurdod yn gryfder arbennig.

Dros flynyddoedd lawer, mae'r awdurdod wedi helpu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth rhieni o awtistiaeth, gan gynnwys, er enghraifft, sut mae'n effeithio ar eu plentyn a sut

gallant roi strategaethau ymarferol ar waith i helpu lleihau gorbryder. Yn ychwanegol, mae'r holl staff addysgu a staff cymorth mewn tua hanner ysgolion Sir Ddinbych wedi manteisio ar hyfforddiant ar-lein yn y rhaglen genedlaethol 'dysgu ag awtistiaeth'. Mae hyn yn helpu cydlynwyr anghenion addysgol arbennig yr ysgolion i fod yn fwy hyderus a hyfedr mewn defnyddio ac addasu deunyddiau a dulliau addysgu i fodloni anghenion disgyblion yn well. Mae'r awdurdod yn gweithio i wella darpariaeth ymhellach ar gyfer disgyblion ag awtistiaeth ac mae ganddo gynlluniau cadarn sydd megis dechrau cael eu gweithredu.

Mae gan yr awdurdod bolisiâu clir a gweithdrefnau priodol ar gyfer diogelu sy'n bodloni'r gofynion.

Mae swyddogion yn rhannu gwybodaeth yn effeithiol i sicrhau eu bod yn nodi'n gyflym y plant sydd islaw oedran ysgol statudol sydd angen cymorth ychwanegol. Mae'r 'Porth Cymorth i Blant a Theuluoedd' yn helpu sicrhau bod staff yn darparu cymorth penodol ar gyfer plant a theuluoedd unigol o'r ystod o wasanaethau sydd ar gael. Er enghraifft, mae gweithwyr cyswllt teuluol yn rhoi rhaglenni ar waith ar gyfer rhieni sy'n helpu gwella medrau iaith plant ifanc. Mae gan yr awdurdod ddull priodol o gefnogi lleoliadau sy'n darparu addysg ar gyfer plant tair a phedair oed, gan gynnwys cymorth gan athrawon y cyfnod sylfaen gan ysgolion ac athrawon ymgynghorol. O ganlyniad, mae darpariaeth ym mwyafrif y lleoliadau yn dda.

Nodwedd gref iawn o waith yr awdurdod yw'r ffordd y mae'n ymgynghori â phlant a phobl ifanc wrth wneud penderfyniadau sy'n effeithio arnyn nhw, ac wrth arfarnu'r ystod eang o wasanaethau y mae'n eu cynnig. Er enghraifft, ar ôl ystyried barn plant a phobl ifanc, mae newidiadau i fwydlenni cinio ysgol wedi cyfrannu at gynydd nodedig yn nifer y disgyblion mewn ysgolion cynradd ac uwchradd sy'n dewis defnyddio gwasanaethau arlwyio ysgolion. Yn ystod cyfnod cynllunio adeiladu ysgol newydd, ymwelodd disgyblion ag ysgolion y tu allan i'r sir i weld y cyfleusterau oedd ar gael. Wedyn, fe wnaethant fynychu sesiynau ymgynghori i helpu rhieni ac aelodau o'r gymuned i ddeall manteision cynigion ad-drefnu ysgolion, yn ogystal â ffurfio datblygiad eu hysgol newydd. Mae swyddogion ac aelodau etholedig yn cynnal cyfarfodydd rheolaidd a defnyddiol gyda phobl ifanc er mwyn gofyn am eu barn, er enghraifft trwy'r Fforwm Ieuenctid.

Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2017-2020 yr awdurdod yn dangos ymrwymiad cryf i ddatblygu gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg. Mae cynlluniau'r awdurdod ar gyfer cynyddu canran y dysgwyr mewn darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn briodol uchelgeisiol, yn unol â'r targedau i gynyddu canran y pynciau a addysgir trwy gyfrwng y Gymraeg mewn ysgolion sy'n addysgu llai na 50% ar hyn o bryd. Mae digon o leoedd ym mhob sector ar gyfer dysgwyr sy'n dewis addysg cyfrwng Cymraeg.

Mae'r awdurdod yn darparu ystod dda o gyfleoedd dysgu ar gyfer disgyblion dros 16 oed. Mae dysgwyr yn elwa ar addysg academaidd a galwedigaethol trwy ysgolion a phartneriaethau cydweithredol rhwng ysgolion, colegau lleol fel Coleg Cambria a Choleg Llandrillo, a darparwyr hyfforddiant. Mae cyfleoedd gwerthfawr i ddisgyblion gael gwybod am wahanol yrfaeod, er enghraifft trwy'r rhaglen 'yn barod ar gyfer gwaith', sy'n galluogi disgyblion i ddysgu am fusnesau a diwydiannau lleol a'r cyfleoedd cyflogaeth y maent yn eu cynnig yn yr ardal.

Darperir gwasanaethau ieuencid o ansawdd da gan yr awdurdod sy'n bodloni anghenion ystod eang o bobl ifanc. Mae'r rhain yn darparu cyfleoedd i bobl ifanc gymryd rhan mewn ystod o weithgareddau buddiol, fel Gwobr Dug Caeredin. Mae swyddogion cymorth ieuencid yn cynllunio rhaglenni pwrpasol i gefnogi grwpiau penodol o bobl ifanc yn dda, fel gweithgareddau chwaraeon ar gyfer pobl ifanc anabl yn ystod gwyliau ysgol. Yn ychwanegol, mae mentrau diwylliannol fel prosiect 'Arts Together' yn cynyddu cyfleoedd i ymgysylltu â theuluoedd bregus. Mae swyddogion yn adolygu'r gwasanaethau a gynigir yn rheolaidd i sicrhau eu bod o ddiddordeb i bobl ifanc.

Mae swyddogion ac aelodau etholedig yn rhoi rhaglen moderneiddio addysg yr awdurdod ar waith yn llwyddiannus. Maent yn ymgynghori'n dda â chymunedau lleol i sicrhau bod yr holl randdeiliaid yn deall diben a gwerth cynigion ad-drefnu ysgolion yr awdurdod. Mae'r cynlluniau hyn, a threfniadau trylwyr yr awdurdod ar gyfer cynnal adeiladau, wedi gwella ystâd a chyfleusterau ysgolion, gan gynnwys ardaloedd chwaraeon a chwarae. Yn ychwanegol, mae cynlluniau'r awdurdod ar gyfer ad-drefnu ysgolion wedi lleihau nifer y lleoedd dros ben mewn ysgolion cynradd. Mae swyddogion yn cynllunio'n dda i sicrhau bod digon o leoedd mewn ysgolion, ac mae bron pob un o'r disgyblion yn mynychu eu dewis cyntaf o ysgol.

Arweinyddiaeth a rheolaeth: Rhagorol

Mae arweinyddiaeth wleidyddol a strategol yr awdurdod yn hynod effeithiol. Mae gan arweinydd y cyngor a'r prif weithredwr weledigaeth glir ac uchelgeisiol iawn ar gyfer deilliannau i blant a phobl ifanc a gwasanaethau addysg. Caiff y weledigaeth hon ei deall yn dda gan uwch swyddogion ac aelodau etholedig. Mae wedi cael ei rhannu'n effeithiol â'r holl randdeiliaid.

Mae'r gred fod 'pob plentyn wir yn bwysig' yn treiddio trwy waith yr awdurdod, ac mae arweinwyr, swyddogion a staff yn dangos yn gyson synnwyr dilys o ddiben moesol y dylai pob dysgwr gyflawni ei botensial. Mae hyn wedi cyfrannu at y ffaith fod yr awdurdod yn cynnal deilliannau da ar gyfer plant a phobl ifanc dros sawl blwyddyn ar draws bron pob un o'r dangosyddion allweddol, yn ogystal â chael effaith gadarnhaol ar les plant a phobl ifanc.

Mae uwch arweinwyr yn gosod disgwyliadau uchel, yn arwain timau'n effeithiol ac yn cydweithio'n dda i yrru blaenoriaethau strategol, yr eir i'r afael â nhw yn uniongyrchol trwy gynlluniau strategol cydlynus a chllir.

Mae cynllun corfforaethol newydd 2017-2022 yn dangos ymrwymiad clir y cyngor i wella addysg, ac un o'i bum prif amcan yw datblygu Sir Ddinbych yn 'rhywle y bydd pobl ifanc eisiau byw a gweithio a chael y medrau i wneud hynny'. Mae'n gynllun tra ystyriol, a rhoddwyd ystyriaeth ofalus i safbwyntiau trigolion a rhanddeiliaid eraill, ac mae'n adlewyrchu blaenoriaethau cenedlaethol a lleol perthnasol yn dda. Mae'r cynllun yn rhoi ystyriaeth briodol i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) o ran y ffordd y mae'n anelu at feithrin gwydnwch ymhlith ei gymunedau a'i drigolion. Mae'r cynllun gwasanaeth addysg a phlant yn nodi pedair blaenoriaeth allweddol berthnasol, gan gynnwys darparu cymorth ar gyfer dysgwyr bregus a sicrhau bod pob dysgwr yn ennill y wybodaeth a'r medrau cywir er mwyn cyflawni eu potensial.

Mae gan bob blaenoriaeth ddangosyddion cynnydd perthnasol a diffiniedig a chatau mesuradwy ar gyfer gwella. Mae ganddynt raddfeydd amser penodol, realistig, ac yn dyrannu cyfrifoldeb priodol ar gyfer eu cyflawni. O ganlyniad, mae arweinwyr a thimau yn meddu ar ddealltwriaeth gadarn o'r hyn y mae angen iddynt ei gyflawni.

Mae dulliau'r awdurdod o reoli newid cymhleth yn effeithiol iawn. Mae'r prif weithredwr wedi cynnal adolygiad strategol lefel uchel o'r gwasanaeth addysg, sydd wedi arwain at ailstrwythuro'r gwasanaethau addysg a phlant i greu un gwasanaeth 'cyfunol' cydlynus. Mae hyn yn golygu bod yr awdurdod lleol yn llawer mwy cydgysylltiedig o ran y ffordd y mae'n cyflwyno gwasanaethau i bobl ifanc. Mae'r gwasanaeth cyfunol wedi cael effaith gadarnhaol iawn ar y ddarpariaeth sydd ar gael i gynorthwyo plant a phobl ifanc. Mae hyn wedi cyfrannu at ddealltwriaeth dda'r awdurdod o anghenion teuluoedd a dysgwyr, sy'n eu helpu i ymateb yn gyflym i'w hanghenion, gan roi ymyrraeth a chymorth ar waith yn gynnar.

Mae'r Pennaeth Gwasanaethau Addysg a Phlant yn arweinydd hynod effeithiol ac eithriadol o dda. Mae'n gweithio'n llwyddiannus gydag uwch arweinwyr eraill i gyflwyno'r cynllun gwasanaeth addysg ac mae'n ymdrechu'n ddygn i sicrhau bod plant a phobl ifanc yn cael y gwasanaethau addysg sydd eu hangen arnynt er mwyn llwyddo. Mae'n sicrhau bod llinellau cyfathrebu clir o fewn timau a gyda'r cyhoedd, partneriaid a defnyddwyr gwasanaeth, sy'n helpu sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu cyflwyno'n dda.

Mae gan yr awdurdod brosesau defnyddiol a sefydledig ar gyfer arfarnu ansawdd ei wasanaethau. Er enghraifft, mae digwyddiadau herio perfformiad gwasanaeth gan aelodau etholedig allweddol ac uwch swyddogion yn darparu fforwm effeithiol ar gyfer adolygu cynnydd a dwyn swyddogion i gyfrif. Defnyddir digwyddiadau herio timau yn briodol hefyd i herio swyddogion a thimau o fewn gwasanaethau ar y blaenoriaethau a'r targedau yn eu cynlluniau gweithredol. Yn gyffredinol, mae arweinwyr a swyddogion yn arfarnu darpariaeth yr awdurdod lleol yn drylwyr. Fodd bynnag, caiff arfarniadau o effaith ychydig iawn o wasanaethau mewnol a rhai a gomisiynwyd eu cyfyngu gan ddull anghyson o osod deilliannau clir a mesuradwy, ac nid ydynt yn arfarnu'r deilliannau y mae plant a phobl ifanc yn eu cyflawni trwy'r gwasanaethau hynny yn gyson.

Mae gan aelodau etholedig ac uwch arweinwyr ddealltwriaeth dda o faterion addysg ar draws yr awdurdod ac maent yn herio swyddogion yn drylwyr i ysgogi gwelliant. Maent yn herio a chefnogi datblygiad polisi'n dda, er enghraifft trwy wneud penderfyniadau anodd wrth ddiwygio'r polisi cludiant ysgolion.

Yn gyffredinol, gwnânt ddefnydd effeithiol o ddangosyddion perfformiad i fonitro cynnydd yn erbyn cerrig milltir a chymryd camau adferol priodol, fel ceisio cadarnhau'r ddarpariaeth a ddarperir gan GwE yn rheolaidd.

Ar draws yr awdurdod, mae bron pob un o'r swyddogion yn dangos ymrwymiad cryf i'w dysgu proffesiynol eu hunain, gan ddiweddarau eu gwybodaeth a'u medrau yn rheolaidd. Gwnânt hyn o fewn eu meysydd cyfrifoldeb eu hunain trwy ystod o weithgareddau tra ystyriol a phwrpasol. Mae'r awdurdod yn cynnig dysgu ar-lein

defnyddiol trwy lwyfan e-ddysgu hefyd. Mae hyn yn galluogi ymagwedd hyblyg at ddysgu targedig a phwrpasol ar draws amrywiaeth o destunau. Mae'r gwasanaeth cyfunol a'r heriau gwasanaeth yn arwain at gydweithio cryfach. Yn ychwanegol, mae arweinwyr yn nodi anghenion dysgu proffesiynol addas trwy brosesau gwerthuso perfformiad rheolaidd.

Mae staff yn ymgysylltu'n gadarnhaol ag ystod o rwydweithiau rhanbarthol a chenedlaethol. Maent yn rhannu eu harfer dda eu hunain yn y fforymau hyn, er enghraifft wrth amlinellu'r modd y gwnaethant wynebu'r her i ddod â dau faes gwasanaeth y Gwasanaethau Addysg a Phlant at ei gilydd. Mae'r gweithgareddau hyn yn effeithio'n gadarnhaol ar ddarpariaeth ac arweinyddiaeth yn yr awdurdod, ac yn annog swyddogion i arfarnu a diwygio eu harferion gweithio yn bwrpasol.

Mae gan yr awdurdod set ddatblygedig a thrylwyr o drefniadau ar gyfer dyrannu adnoddau yn unol â'i flaenoriaethau, fel yr amlinellir yn ei Gynllun Corfforaethol. Yn sgil ei ymrwymiad i addysg, mae wedi dyrannu cyllid ychwanegol mewn cyfnod o ostyngiadau i gyllidebau ar draws meysydd gwasanaeth eraill. Rhwng 2011 a 2017, darparodd yr awdurdod gyllid i ysgolion uwchlaw lefel amddiffyniad Llywodraeth Cymru. Yn ystod 2017-2018, mae'r awdurdod yn bwriadu gwario mwy fesul disgybl na chyfartaledd Cymru. Fodd bynnag, nid yw'r awdurdod wedi datblygu dull cynhwysfawr a strategol eto o sicrhau cyllid allanol i gefnogi cyflawni ei flaenoriaethau addysgol.

Mae gan yr awdurdod drefniadau effeithiol i adrodd am gynnydd yn erbyn ei wariant cyllideb ac mae'n defnyddio'i system ragweld, monitro ac adrodd i sicrhau rheolaeth gyllidebol gyson ar draws y gwasanaeth addysg ac ysgolion. Mae rheolwyr busnes a chyllid ysgolion ar sail clwstwr yn darparu data rheolaidd a chynhwysfawr ar gyllid ysgolion i dîm cyllid ysgolion yr awdurdod. Mae'r data hwn yn galluogi'r tîm i ddeall sefyllfaoedd cyllidebol ysgolion yn fanwl. Mae ysgolion yn gwerthfawrogi'n fawr y cymorth a ddarperir gan reolwyr busnes a chyllid ar gyfer rheoli eu cyllidebau.

Mae gan yr awdurdod fformiwla cyllid addas a thryloyw, sy'n ystyried y ffactorau perthnasol ar gyfer ysgolion. Adolygodd Fforwm Cyllideb Ysgolion yr awdurdod y fformiwla cyllid yn drylwyr yn 2013 ac mae'n ei adolygu yn barhaus. Mae gan yr awdurdod ddull strwythuredig o osod cyllidebau ysgolion dros gyfnod treigl o dair blynedd, gan gynnwys proses her ac ymyrraeth gynhwysfawr a graddol ar gyfer yr ysgolion hynny sydd â diffyg cynlluniedig yn y gyllideb. Mae gan yr awdurdod a'r ysgolion ddealltwriaeth ar y cyd o'r rhesymau dros y diffygion hynny. Yn y flwyddyn ariannol bresennol, mae proses her ac ymyrraeth yr awdurdod wedi dechrau atgyfnerthu'r sefyllfa gyffredinol o ran diffyg ariannol mewn ysgolion.

Er mwyn ymateb yn briodol i'r hinsawdd ariannol sy'n newid, mae'r awdurdod wedi sefydlu ei 'Fwrdd Ail-lunio Cyllideb y Cyngor' yn ddiweddar. Nod y bwrdd hwn yw darparu dull strategol o nodi arbedion trawsffurfiannol digonol i gefnogi dulliau cynaliadwy o ddarparu gwasanaethau. Megis dechrau y mae gwaith y bwrdd.

Copïau o'r adroddiad

Mae copïau o'r adroddiad hwn ar gael gan yr awdurdod lleol ac ar wefan Estyn (www.estyn.llyw.cymru)

Mae Estyn yn arfarnu effeithiolrwydd darparwr gan ddefnyddio graddfa bedwar pwynt:

Rhagorol	Perfformiad ac arferion cryf iawn, cynaledig
Da	Nodweddion cryf, er y gall fod angen gwella mân agweddau
Digonol ac angen gwella	Cryfderau'n gorbwyso gwendidau, ond agweddau pwysig y mae angen eu gwella
Anfoddhaol ac angen gwella ar frys	Gwendidau pwysig yn gorbwyso cryfderau

Lluniwyd yr adroddiad yn unol ag Adran 38 Deddf Addysg 1997, Deddf Plant 2004 a Deddf Dysgu a Sgiliau 2000.

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau
Estyn
Llys Angor, Heol Keen
Caerdydd
CF24 5JW neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.llyw.cymru

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan: www.estyn.llyw.cymru

Cyfieithwyd y ddogfen hon gan Trosol (Saesneg i Gymraeg).

© Hawlfraint y Goron 2018: Gellir aildefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei aildefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Goron a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Dyddiad cyhoeddi: 10/04/2018

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	6 Mehefin 2018
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr Adroddiad:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl:	Diweddariad Archwilio Mewnol

1. **Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariad i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar gynnydd diweddaraf Archwilio Mewnol o ran sut y mae'n darparu gwasanaeth, darparu sicrwydd, adolygiadau a gynhaliwyd, perfformiad ac effeithiolrwydd mewn ysgogi gwelliant.

2. **Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

Mae'r adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth ar y gwaith a gynhaliwyd gan Archwilio Mewnol ers cyfarfod diwethaf y pwyllgor. Mae'n galluogi'r Pwyllgor fonitro perfformiad a chynnydd yr Adain Archwilio Mewnol yn ogystal â darparu crynodebau o adroddiadau'r Adain Archwilio Mewnol er mwyn i'r Pwyllgor dderbyn sicrwydd ar wasanaethau eraill y Cyngor a meysydd corfforaethol.

3. **Beth yw'r Argymhellion?**

Dylai'r Pwyllgor ystyried cynnwys yr adroddiad, asesu cynnydd a pherfformiad yr Adain Archwilio Mewnol a phenderfynu a oes angen unrhyw sicrwydd pellach ar adroddiadau archwilio.

4. **Manylion yr Adroddiad**

Mae'r adroddiad yn darparu diweddariad hyd at fis Mai 2018 ar:

- Adroddiadau archwilio mewnol a gyflwynwyd yn ddiweddar h.y. Rheoli Prosiectau a Gwasanaeth Caffael ar y Cyd;
- Cynnydd gwaith Archwilio Mewnol hyd yma yn 2018-19;
- Diweddariad bob chwarter ar waith Gwrth-Dwyll; a
- Diweddariad ar berfformiad yr Adain Archwilio Mewnol yn erbyn safonau gosod.

5. **Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

6. **Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

7. **Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylid cynnwys yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd fel atodiad i'r adroddiad**

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

8. **Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgor Craffu ac eraill?**

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

9. **Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**
Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.
10. **Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**
Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.
11. **Pŵer i wneud y Penderfyniad**
Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

Corporate Governance Committee Update

June 2018

Introduction

1. This report provides an update on Internal Audit's latest progress in terms of its service delivery, assurance provision, reviews completed, performance and effectiveness in driving improvement.
2. The report provides an update as at May 2018 on:
  - Internal Audit reports recently issued
  - Progress on Internal audit work to date in 2018-19
  - Progress with Counter Fraud work
  - Internal Audit performance standards.

Internal Audit reports recently issued

3. The following section provides an overview of recent Internal Audit reports, including the overall Assurance Rating and the number of Risks/Issues raised in the report's action plan.

Definitions of Assurance Rating

Green	High Assurance	Risks and controls well managed and objectives being achieved
Yellow	Medium Assurance	Minor weaknesses in management of risks and/or controls but no risk to achievement of objectives
Amber	Low Assurance	Significant weaknesses in management of risks and/or controls that put achievement of objectives at risk
Red	No Assurance	Fundamental weaknesses in management of risks and/or controls that will lead to failure to achieve objectives

Definitions of Risks/Issues

Green	Low	Advisory issues discussed with managers during the audit and not included in audit reports and action plans
Yellow	Moderate	Operational issues that are containable at service level
Amber	Major	Corporate, strategic and/or cross-service issues potentially requiring wider discussion at SLT and/or CET
Red	Critical	Significant issues to be brought to the attention of SLT, CET, Cabinet Lead Members and Corporate Governance Committee

Project Management – May 2018

4. Our review covers governance arrangements, risk management, monitoring and reporting on the project and benefit arrangements. It focused on three projects:
- Ruthin Town School – Glasdir;
  - Ysgol Carreg Emlyn new school; and
  - Denbigh Extra Care Housing.

Project Management – Medium Assurance	
1	Moderate Risks/Issues
1	Major Risks/Issues
0	Critical Risks/Issues

Ruthin Town School – Glasdir & Ysgol Carreg Emlyn – New School

5. Project Managers are managing the progress of their own individual projects well and this is monitored by their line manager. However, given the size and complexity of the projects involved with the 21st Century Schools Programme, such governance arrangements are inadequate.
6. Before the Modernising Education Board was disbanded, these two projects reported to the Board by exception, and now they are formally monitored by the Project Sponsor (Corporate Director Communities) mainly through the use of highlight reports. Although highlight reports enable the project manager to keep the project sponsor abreast of progress and key changes, issues or risks arising, it is not evident that the same level of challenge and scrutiny is taking place at a senior management level involving suitable representatives.
7. The Council should also make it clear where a project board is not required and where “management by exception” is permitted instead, as long as agreed tolerances are set to prompt the project manager to escalate the matter to the relevant board or executive.
8. Both projects state reasonable benefits that should be achievable once the projects are complete. The Ysgol Carreg Emlyn project would expect a reduction in staffing and transport costs; however, as mentioned previously, delays to the project is also delaying the realisation of such benefits.

Denbigh Extra Care Housing Project

9. While this project is still in its infancy, we can establish that it is currently well monitored.
10. In terms of project governance, a project board is in place which meets regularly. The project is progressing and is on target to complete the legalities regarding the transfer of the site from the Council to Grwp Cynefin.
11. The Council's Project Manager has retired and the post is to be included in a new commissioning post. While there is a contingency in place to ensure that the project continues to be monitored, it is important that this monitoring continues with the new role to ensure the project continues to be delivered in line with the Council's expectations.
12. Risks which are appropriate for the project are recorded on Verto (Council's Project Management software) and these are regularly monitored and amended.

Joint Procurement Service – May 2018

13. This review was given a "low assurance" overall, therefore it is included as a separate agenda item.

Joint Procurement Service – Low Assurance	
1	Moderate Risks/Issues
1	Major Risks/Issues
0	Critical Risks/Issues

Progress in delivering the Internal Audit Assurance 2018-19

14. The following table shows a summary of Internal Audit’s work to date for this year. This table will be added to during the year as more projects commence.

15. Where projects have been completed since 1 April 2018, the table provides assurance ratings and number of issues raised for the completed reviews.

16. The following projects have not yet commenced but are scheduled for the coming months:

- Risk Management;
- Business Continuity Management;
- Homelessness
- Registrars

Tudalen 39

Internal Audit Assurance Plan Areas of Work	2018–19 Days to Date	Likely Outturn Days	Current Status of Work	Audit Assurance	No. of Critical Issues	No. of Major Issues	No. of Moderate Issues	Comments
2018–19 Projects								
Catering	14	20	Fieldwork					
Risk Management	4	10	Scoping					Request by service to defer to June 2018
Business Continuity Management	6	12	Scoping					Request by service to defer to June 2018

Internal Audit Assurance Plan Areas of Work	2018-19 Days to Date	Likely Outturn Days	Current Status of Work	Audit Assurance	No. of Critical Issues	No. of Major Issues	No. of Moderate Issues	Comments
Homelessness	0	30	Scoping					
Housing Rents	17	20	Fieldwork					
Section 106	3	15	Scoping					
Projects Brought Forward from 2017-18								
Procurement	44	50	Final	Low	0	1	1	Joint audit with Flintshire County Council of the shared service. Issues are consolidated into two root causes
Project Management	22	25	Final	Medium	0	1	1	
School Transport	32	35	Draft					Draft issues, awaiting response from Management
Health & Safety in Schools	20	25	Draft					Final imminent
IT Procurement of Resources	20	25	Closing meeting					Nearing completion
ALN & Inclusion / Recoupment & Out of County Placement / Special Education	21	25	Closing meeting					Nearing completion

Internal Audit Assurance Plan Areas of Work	2018-19 Days to Date	Likely Outturn Days	Current Status of Work	Audit Assurance	No. of Critical Issues	No. of Major Issues	No. of Moderate Issues	Comments
Registrars	15	25	Fieldwork					Initial investigation concluded. Further work planned after office relocation.
Court of protection	27	30	Fieldwork					Nearing completion. Includes investigation
Fraud & Corruption Work								
National Fraud Initiative	0	40	Ongoing					
Housing Tenancy Fraud	5	20	Scoping					
General fraud enquiries and counter fraud work	6	50	Ongoing					
Follow-up Reviews								
IA project follow-ups	3	30	Ongoing					Includes devising new follow up process
Management of follow-ups	5	20						
Other Areas of Work								
School Fund admin & audits	6	40	In progress					Includes development of new School Fund Guidance
Corporate Governance Framework	1	10	2017-18 complete					

Internal Audit Assurance Plan Areas of Work	2018-19 Days to Date	Likely Outturn Days	Current Status of Work	Audit Assurance	No. of Critical Issues	No. of Major Issues	No. of Moderate Issues	Comments
Corporate working groups	5	35	In progress					
Consultancy & corporate areas	5	70	In progress					
IA Support & Management								
Team Meetings / 1:1s	14	40						
Management	4	50						
Training & development	2	40						
Total Days	300	792						

Progress with Counter Fraud Work

Referrals 2018/19

Date Referred	Investigation Details	Outcome
Ongoing from 2017/18		
July 2017	Referral was received concerning a member of staff attempting to obtain reimbursement from school funds by deception.	Letter of Management advice
July 2017	A referral was received concerning a member of staff overcharging for a service and potential that they were keeping the difference.	Internal disciplinary proceeding and non-compliance proven. Member of staff resigned and recommendations have been made to strengthen controls.
September 2017	Concern raised regarding emptying of property as well as other allegations.	Ongoing.
October 2017	NFI match showing a member of staff with the same address as a business. Potential conflict of interest in awarding work.	Letter of Management advice
October 2017	Allegation of financial mismanagement of a citizen's funds.	Allegation unfounded. Lessons learned around control weaknesses.
Referrals from 2018-19		
April 2018	Conflict of interest, employee using their position to gain work for their own company.	Employee dismissed
April 2018	Potential abuse of the Council's Cycle to Work Scheme	Ongoing
May 2018	Allegation that external company gaining work through deception and false claims.	Ongoing
May 2018	Allegation of theft involving a school caretaker.	Ongoing
May 2018	Member of staff stole money from a safe with intention of returning it before it was due to be banked.	Allegation proven, money recovered and member of staff left the Council.

17. In addition to the referrals listed above, counter fraud work carried out during 2018/19 includes:

- Providing advice on counter-fraud to officers on request;
- Co-ordinating the National Fraud Initiative (NFI) data matching exercise;
- Involvement with the Welsh Chief Auditor's Group to share learning regarding potential vulnerabilities and control weaknesses.
- Investigating the potential for the Council to partake in a pilot all Wales Fraud Hub run by CIPFA (Chartered Institute for Public Finance) and coordinated via the Welsh Chief Auditor's Group; and
- Scoping of the Housing Tenancy Fraud review.

Internal Audit performance standards

18. Internal Audit measures its performance in two key areas:

- Follow-up audit work – Two measures to ensure that Internal Audit carries out its follow-up work promptly and that services implement agreed improvement actions.
- Customer Standards – A range of indicators to ensure that Internal Audit delivers a good service to its customers.

19. The table below shows Internal Audit's performance to date for 2018/19.

Customer Service Standard	Target	Current Performance
Internal Audit will discuss, agree and send services the Internal Audit Project Scoping Document before it commences work.	100%	100%
At the conclusion of its work, Internal Audit will hold a closing meeting with all relevant people to discuss the outcome of its work, and then send services a draft report as soon as possible after that meeting.	Avg. Days (less than 10)	4
Internal Audit will issue a final audit report as soon as possible after agreeing the report and its action plan with services.	Avg. Days (less than 5)	1

Follow Up Action Plans & Service Improvement	Target	Current Performance
Using performance management system (Verto), Internal Audit will monitor and report on the % of agreed improvement actions that have been implemented by services to show that Internal Audit's service is effective in helping to deliver improvement.	75%	Data not yet available

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y cyfarfod:	6 Mehefin 2018
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr Adroddiad:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl:	Canllaw Ymarferol CIPFA ar gyfer Pwyllgorau Archwilio 2018

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Ym Mai 2018, fe wnaeth Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) gyhoeddi eu canllaw diwygiedig ac argraffiad wedi'i ddiweddarau o "Bwyllgorau Archwilio – Canllaw Ymarferol ar gyfer Awdurdodau Lleol a'r Heddlu". Ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych, mae'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cynnal swyddogaethau a chyfrifoldebau Pwyllgor Archwilio, ac ar gyfer gweddill yr adroddiad, fe gyfeirir ato fel y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'n bwysig bod y Pwyllgor yn cynnal adolygiad ffurfiol o'i effeithiolrwydd ei hun, i sicrhau ei fod yn cyflawni ei botensial ac â'r sgiliau a'r wybodaeth hanfodol i gynnal ei rôl. Mae Canllaw Ymarferol CIPFA ar gyfer Pwyllgor Archwilio yn galluogi Aelodau o'r Pwyllgor i asesu eu hunain yn erbyn y fframwaith gwybodaeth a sgiliau craidd a amlinellir.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Argymhellir bod y Pwyllgor:

- i. yn ystyried cynnwys yr adroddiad;
- ii. yn cynnal hunanasesiad yn seiliedig ar y templed CIPFA (a gylchredwyd yn flaenorol) ac adolygiad o'i anghenion hyfforddi.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r canllaw diwygiedig yn darparu canllaw CIPFA ar swyddogaeth a gweithrediad y pwyllgorau archwilio. Mae'n cynnwys eu Datganiad Sefyllfa 2018 i bwysleisio pwysigrwydd pwyllgorau archwilio a'u rôl fel elfen allweddol o lywodraethu.

Mae'r canllaw yn darparu Cylchoedd Gorchwyl awgrymedig, y gall y Pwyllgor eu defnyddio i sicrhau a yw cylch gorchwyl y Pwyllgor yn addas neu angen ei ddiweddarau. Mae fframwaith gwybodaeth a sgiliau hefyd yn cael ei ddarparu a hunanasesiad o arfer da.

Os yw'r pwyllgor yn cytuno i gynnal hunanasesiad o'i effeithiolrwydd a dadansoddiad anghenion hyfforddi, bydd yr amseriad yn addas gan y bydd y pwyllgor presennol wedi bod yn ei le am flwyddyn.

Argymhellir bod grŵp gorchwyl o dri Aelod, yn cynnwys Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor, yn arwain ar y gwaith hwn; gan gynnal dadansoddiad o effeithiolrwydd y pwyllgor drwy ddefnyddio offerynnau asesu a addaswyd o Ganllaw CIPFA. Gofynnir i bob aelod o'r Pwyllgor gwblhau Asesiad Gwybodaeth a Sgiliau'n seiliedig ar y

fframwaith gwybodaeth a sgiliau yn y Canllaw CIPFA. Mae hyn er mwyn caniatáu datblygiad o raglen hyfforddi effeithiol.

- 5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**
Mae Pwyllgor effeithiol yn cefnogi'r ddarpariaeth o flaenoriaethau corfforaethol drwy sicrhau bod gan y Cyngor y rheolaethau hanfodol a'r trefniadau llywodraethu yn eu lle.
- 6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**
Yn dibynnu ar ganlyniad yr hunanasesiad a'r dadansoddiad anghenion hyfforddi, efallai y bydd costau ychwanegol ar gyfer hyfforddiant; fodd bynnag, gwneir pob ymdrech i ddarparu'n fewnol os yw'n addas.
- 7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylid cynnwys yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd fel atodiad i'r adroddiad.**
Nid oes unrhyw oblygiadau cydraddoldeb yn codi'n uniongyrchol o'r adroddiad hwn.
- 8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi eu cynnal gyda'r Pwyllgor Craffu ac eraill?**
Amh.
- 9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**
Amh.
- 10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**
Mae Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol effeithiol yn ffynhonnell bwysig o sicrwydd am drefniadau'r Cyngor o reoli risg.
- 11. Pŵer i wneud y Penderfyniad**
Amh.

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	6 Mehefin 2018
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr Adroddiad:	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl:	Archwiliad Mewnol o'r Uned Gaffael Corfforaethol ar y Cyd

1. **Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

Mae'r adroddiad hwn yn darparu manylion ar adroddiad diweddar yr Adain Archwilio Mewnol ar yr Uned Gaffael Corfforaethol ar y cyd a dderbyniodd raddfa Sicrwydd 'Isel'. Cynhaliwyd yr adroddiad ar y cyd gyda Gwasanaeth Archwilio Mewnol Cyngor Sir y Fflint.

2. **Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

Mae'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol wedi cytuno y bydd yn derbyn ac yn trafod pob adroddiad yr Adain Archwilio Mewnol sy'n derbyn graddfa Sicrwydd 'Isel' fel eu bod yn gallu trafod y canlyniad a derbyn sicrwydd y gwneir gwelliannau.

3. **Beth yw'r Argymhellion?**

Mae'r Pwyllgor yn rhoi sylwadau ar yr adroddiad ac yn penderfynu a oes angen adroddiadau diweddar pellach ar gynnydd gyda'r cynllun gweithredu gwella.

4. **Manylion yr Adroddiad**

Mae'r adroddiad Archwilio Mewnol llawn wedi'i gynnwys fel Atodiad 1.

Mae adolygiad o'r Gwasanaeth Caffael Corfforaethol ar y Cyd ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych (awdurdod cynnal) yn dod i gasgliad oherwydd y gwendidau sylweddol oedd yn bresennol ar amser ein hadolygiad ynghylch rheoli trefniadau a lefel uchel o gytundebau corfforaethol a gwleidyddol, rydym yn rhoi graddfa sicrwydd 'isel' yn gyffredinol.

Rydym wedi derbyn ymateb positif i'n hadroddiad ac mae cam gweithredu eisoes ar waith i fynd i'r afael â rhai o'r pryderon a godwyd.

5. **Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

6. **Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

7. **Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylid cynnwys yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd fel atodiad i'r adroddiad**

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

8. **Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgor Craffu ac eraill?**

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

Denbighshire Internal Audit Services

Caledfryn, Smithfield Road, Denbigh LL16 3RJ

Flintshire Internal Audit Service

County Hall, Mold, Flintshire, CH7 6NA

Joint Internal Audit Report

Title: Joint Corporate Procurement Unit

Issued Dated: May 2018

Report No: 13-2017/18 : D171814

Report Status: Final

Audit Opinion:

Assurance Rating (based on areas reviewed)	
Substantial / High Assurance	Risks and controls well managed and objectives being achieved
Adequate / Medium Assurance	Minor weaknesses in management of risks and/or controls but no risk to achievement of objectives
Some / Low Assurance	Significant weaknesses in management of risks and/or controls that put achievement of objectives at risk
Limited / No Assurance	Fundamental weaknesses in management of risks and/or controls that will lead to failure to achieve objectives

Internal Audit engagements are conducted in conformance with the Public Sector Internal Audit Standards

Executive Summary:

Purpose & Scope of Review

The review was undertaken to assess whether the Joint Corporate Procurement Unit has delivered some of the aims and objectives detailed in the 2014 business case supporting the merger of the Denbighshire County Council and Flintshire County Council procurement teams. This report provides assurance for senior management, the Annual Internal Audit Report and the Annual Governance Statement.

This review was carried out jointly by Denbighshire County Council's Internal Audit Service and Flintshire County Council's Internal Audit Service, and covered:

1. Management of the Joint Corporate Procurement Unit:
  - Governance arrangements / Joint Procurement Board;
  - Alignment of procurement activity / procurement plan;
  - Resources: IT and staffing.
2. Corporate culture and its impact on joint procurement:
  - Survey of 22 service based employees across both Councils who are involved in procurement activity.
3. Review of aggregated spend:
  - Analysis of expenditure;
  - Category management;
  - Contract register;
  - Realisation of savings (as specified in the business case).

The detailed work was undertaken to provide assurance that the following identified potential risks were being appropriately managed;

- Inadequate governance arrangements;
- Lack of alignment of corporate culture across the two councils resulting in a failure to align working practices and client expectations;
- Failure to deliver the aims and objectives of the business case and achieve value for money in its execution.

Scope limitations:

This is not a detailed review of the procurement process or tenders, therefore we will not provide assurance on compliance matters or the potential existence of material error, loss or fraud.

Background and Context

The Denbighshire County Council (DCC) and Flintshire County Council (FCC) procurement teams were merged into a single Joint Corporate Procurement Unit (JCPU) with effect from the 1st July 2014. The JCPU is hosted by DCC and is overseen by a Joint Procurement Board (JPB), with the service provided to FCC under a three year Service Level Agreement (SLA). The costs of the JCPU are split on a 45% DCC and 55% FCC basis reflecting the level of individual Council spend at the date of merger.

With effect from the 1st July 2017 the JPB agreed to roll forward the SLA for a period of 6 months to allow a review of the service to be undertaken to establish whether the efficiencies, aims and goals identified in the original business case have been achieved.

The JCPU arrangement has subsequently been rolled forward for a further period until 30 June 2018 to allow appropriate consideration of this audit report and to allow reports to be made to Members of each Council.

Audit Opinion

Our review found that a lack of documented progress has been made with achieving the primary objectives outlined in the business case for the creation of the JCPU (dated 2014) under the headings: ‘Efficiency’, ‘Capacity’ and ‘Markets’. We recognise that the Procurement team has now started working towards their achievement, with a significant amount of work still to be done.

Our review of the JCPU and JPB identified weaknesses in governance arrangements, most notably:

- Insufficient scrutiny and monitoring to drive service delivery towards achieving the primary objectives set out in the business case;
- Little reporting to the relevant Council committees to update members on progress towards the JCPU expected outcomes and delivery of the Procurement Strategy 2016-2021. It should at least comprise of an annual report recording achievement against objectives, performance of the JCPU and progress with the strategy’s action plan;
- Delay in the alignment of procurement strategy across the two Councils. Recent changes, such as new corporate priorities and board members, prompts the need for the strategies to be updated; and
- Inadequate arrangements for measuring and reporting efficiency savings and performance (KPIs were not reported to the board and no robust targets were set). Further to this, JPB meetings were not taking place on a regular basis.

Governance arrangements have improved since the appointment of the Legal & Procurement Operations Manager in September 2017. The JPB now meets regularly, with evidence of agendas and meeting minutes produced and circulated on a timely basis. The Legal & Procurement Operations Manager has agreed a list of JPB meeting dates for the forthcoming year and has reviewed the key performance indicators (KPIs) to produce more meaningful KPIs that can be measured using ‘Proactis’ (procurement IT system) information.

The limited high level corporate and political buy-in to the delivery of the joint service has also been identified as a key issue, which has resulted in a lack of prominence of service objectives across the two Councils, and has prevented the team from achieving their primary objectives. “Shortcomings of procurement activity within services” is highlighted in the Procurement Strategy 2016-2021 as “often leading to a “fire-fighting” approach both within services and within the corporate Procurement team that is supporting them”. We established this to still be the case, and actions identified in the strategy which have already taken place (e.g. training and awareness raising via middle managers) has yet to achieve the necessary level of improvement.

Concerns about the different corporate/procurement cultures between the two organisations were evident in discussions with Procurement Officers, and staff within both DCC and FCC who engage in procurement activity. Without strong governance (i.e. tone at the top) and management (making it clear who is accountable) aided by effective communication and monitoring arrangements, it will be a challenge to address some of the compliance matters and take advantage of the opportunities to collaborate on procurements.

The JCPU team has recently been restructured with Procurement Business Partners now involved in all procurement activity with an estimated value of £25k or more, to ensure the

procurement is legally compliant and comply with Contract Procedure Rules (CPRs). A more robust category management approach to procurement spend has recently been introduced, this coupled with the additional support provided by Procurement Business Partners should result in the identification of more opportunities for collaborative procurement.

A Procurement Programme covering the next 18 month period is being developed, this will support workforce management and category management. The Procurement team is monitoring all new contracts (across DCC and FCC) over £25k and checking to ensure that they have been correctly recorded on Proactis. This will mean that, over time, Proactis will provide a complete central list of all large value contracts.

A number of the issues identified during the audit have been exacerbated by staff capacity issues (i.e. long-term sickness) and restructures within the JCPU (and in particular changes in management arrangements). The latter has resulted in differing approaches in the delivery of procurement services during the lifetime of the Corporate Procurement Unit, changing from an advisory service to a more supportive role with greater emphasis on compliance with CPRs. This has caused uncertainty within services around the role of the JCPU, particularly those involved in the procurement training in 2016 as it instilled the advisory approach.

We recognise that a number of positive changes have been implemented within the JCPU since the date of merger, and again following the appointment of the Legal & Procurement Operations Manager in September 2017 (summarised below). It is hoped these recent changes will address a number of the issues identified during the audit, supporting the achievement of the primary objectives of the business case.

- Greater resilience in terms of capacity and staffing structure when compared to the previous arrangements in place.
- Procurement processes and systems have been modernised to develop a more standardised approach and to minimise duplication of effort.
- The Procurement Strategies of DCC and FCC have been developed, with the two documents mirroring each other in content.
- The CPRs of the two Councils have been aligned.
- Work has been carried out on the Proactis system to reduce the number of Proactis templates (and ensure the relevance of the tasks within the templates) to streamline processes and ensure consistency in use across the two Councils.
- Proactis system has been rolled out across both Councils (the CPR's confirm use of Proactis is compulsory for all procurement over £25k).
- Proactis is now routinely used for procurement activity over £25k, with 'Quick Quotes' used by most FCC services for procurement under £25k.
- Delivery of training in the use of Proactis (to 'contract award' stage).
- Work is currently ongoing to close down 'tasks' on the Proactis system to ensure all the data held on the system is complete.
- Standard contracts have been reviewed and amended by the Legal & Procurement Operations Manager.
- The 'Commissioning Form' and 'Tender Exemption Form' were reviewed and updated.

We received a positive response to our review and action is already underway to address some of the issues we raise. However, given the significant weaknesses present at the time of our review around governance arrangements and high level corporate and political buy-in, we are only able to provide a 'Low' assurance rating.

1. Root Cause and Action Plan:

Corporate Risk / Issue Severity Key		
	DCC	FCC
0	Critical – Significant CET and Cabinet intervention.	High – Action is imperative to ensure that the objectives of the area under review are met.
1	Major – Intervention by SLT and/or CET with Cabinet involvement.	Medium – Requires action to avoid exposure to significant risks in achieving the objectives of the area.
1	Moderate – Containable at service level. Senior management and SLT may need to be kept informed.	
0	N/a	Low – Action encourages to enhance control or improve operational efficiency.

Tudalen 56

Root Cause 1	Weaknesses in governance arrangements, including insufficient scrutiny and challenge of service delivery and performance, to ensure the achievement of objectives and expected outcomes detailed in the 2014 business case supporting the development of the JCPU
Underlying Weaknesses	<p>Our review of Governance arrangements identified;</p> <ul style="list-style-type: none"> • There is inadequate scrutiny of JCPU objectives and outcomes by Joint Procurement Board (JPB) and by relevant Council committees to address lack of progress with achieving the primary objectives of the JCPU business case around Efficiency, Capacity and Markets (1.1). • Delays in the alignment of procurement strategy and procurement activity across the two Councils. Recent changes, e.g. board membership and corporate priorities, means that the strategy contains out of date information (1.2). • Limited processes in place for measuring and recording efficiency savings achieved through collaborative procurement. There is no evidence that efficiency savings and benefits have been reported to the JPB (1.3). • Limited evidence of reporting of KPI's to the JPB / no robust targets in place for KPI's (1.4). • Insufficient systems for recording and monitoring the split procurement staff time across the two Councils (1.5). • Meetings of the JPB not taking place on a regular basis, agendas for the JPB meetings not prepared and circulated in advance of meetings and JPB minutes not available for all meetings / minutes not circulated on a timely basis (1.6). • Limited monitoring and evaluation of expenditure by category and aggregated spend (across services and/or Councils) by the JCPU to ensure opportunities for efficiency savings through collaborative procurement exercises are identified (1.7). • Due to limited availability of data, monitoring of contract end dates by the JCPU cannot take place to ensure opportunities for efficiency savings through collaborative procurement or alternative procurement models are appropriately explored (1.8).

Tudalen 57

Action (Ref)	Agreed Management Action	Responsibility	Deadline
1.1	This will be addressed by the JPB having regular meetings and providing Corporate Governance/Audit and Scrutiny committee with regular updates together with an annual report being presented to Cabinet committees	Head of Legal, HR & Democratic Services DCC / Chief Officer (Governance) FCC	31/03/2019
1.2	The procurement strategy will be updated during 2018/19 in accordance with the recommendations provided by the WGLA.	Legal and Procurement Operations Manager/DCC / FCC	31/03/2019
1.3(i)	To ensure the JPB are kept informed of all potential efficiency savings from collaborative procurement activities, the board will : a. explore the possible systems available to measure efficiency savings; b. agree how they will capture and measure non-financial savings; c. ensure there is an appropriate system in place to measure collaborative efficiencies; d. the Legal and Procurement Operations Manager should provide a report detailing missed opportunity for collaboration to the JPB; and e. consider longer term contracts, which will reduce procurement cost.	Legal and Procurement Operations Manager DCC / FCC	30/09/2018
1.3(ii)	A review of Contract Procedure Rules relating to extensions, variations and direct awards to ensure markets are regularly tested and the most competitive price obtained. Staff to be reminded why extensions, variations and direct awards should only be taken up as a last alternative and should be for a minimum period of time while a tender is completed.	Legal and Procurement Operations Manager – DCC / FCC	31/10/2018
1.4	A review of the KPI's to be undertaken by the Legal & Procurement Operations Manager to ensure they are relevant and measurable. Once completed, the new KPI's will be approved by the JPB.	Legal and Procurement Operations Manager – DCC / FCC	In place
1.5	The Legal & Procurement Operations Manager to consider the options available for a time recording system for staff to record time spent. A review of time spent working on Regional Procurement by DCC staff to be undertaken by the Legal & Procurement Operations Manager with consideration being given to recharging the individual local authorities.	Legal and Procurement Operations Manager – DCC / FCC	In place 31/03/2019

Tudalen 58

1.6	At the start of every year, the dates for the JPB will be entered into board members diaries and agendas and minutes provided prior to each meeting.	Legal and Procurement Operations Manager – DCC / FCC	In place
1.7	The JCPU will consider reports that show expenditure by category and aggregate spend by service/authority to identify off-contract spend and identify areas for collaboration.	CPU Business Partners – DCC / FCC Legal and Procurement Operations Manager – DCC / FCC	In place and ongoing
1.8	In order for the JCPU to advise whether collaborative procurement can take place, the following information will be captured and held: a. the actual and potential collaborative procurements; b. details of any potential instances of collaboration which Services decline to take forward collaboratively; c. up to date information around contracts coming to an end across DCC/FCC in so far as the information is recorded on Proactis; and d. collaborative procurements with an approval made to the relevant Council//Service.	Legal and Procurement Operations Manager – DCC / FCC JPB – DCC / FCC	In place and ongoing

Root Cause 2	Limited high level corporate and political buy-in to the delivery of the joint service resulting in lack of prominence of service objectives across the two Councils.		
Underlying Weaknesses	<p>Shortfalls with procurement activity within services were identified and listed in the Procurement Strategy 2016. Despite a procurement transformation programme to coincide with the launch of the strategy (consisting promotion of the strategy and revised CPRs and training to staff within services on procurement), these issues remain. We have broken down this root cause to the following underlying weaknesses:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Culture change (to ensure the achievement of service objectives detailed in the 2014 business case) is not driven by Senior Management and cascaded through the management structures within each Council. Lack of necessary leadership to gain buy-in and drive through the improvement required with procurement activity within services (2.1). • Uncertainty within services around the role of the Procurement team (2.2). Move from an advisory function to a more supporting role with greater focus on compliance with CPRs is a recent change and will require a culture change within both councils. • Limited consideration of the scope for collaborative procurement at the planning stage of procurement exercises (whether collaborative procurement between services within the same council or across the two councils) (2.3). • Inconsistent use of the Proactis corporate contract register by services. Lack of contract information is impeding the identification of areas in which collaborative procurement could deliver efficiencies (2.4). • Confidence around use of the Proactis system (including the contract management module) is limited within those services where procurement is not carried out on a regular basis (2.5). 		
Action (Ref)	Agreed Management Action	Responsibility	Deadline
2.1	<p>The JPB need to raise the profile of the JCPU in both Councils. Legal and Procurement Operations Manager and Head of Legal and Democratic Services and HR (at DCC) and Legal and Procurement Operations Manager and Chief Officer (Governance) (at FCC) to attend Senior Leadership Team /Corporate Leadership Team to discuss procurement and the need to collaborate.</p> <p>The JCPU to provide a procurement activity report for each Service Challenge (DCC) broken down to the individual services.</p>	<p>Officers of the JPB Chief Officers (FCC) / SLT and Middle Managers (DCC)</p> <p>Legal and Procurement Operations Manager</p>	<p>31/12/2018</p> <p>31/03/2019 or date of the Service Challenge</p>
2.2	<p>CPU Business Partners will attend Service Senior Management Team meetings quarterly.</p> <p>The Legal and Procurement Operations Manager will attend Senior Leadership Team/Chief Officer Team six monthly.</p> <p>The Legal and Procurement Operations Manager will consider marketing options that are available at each of the Councils to promote the CPU.</p>	<p>Legal and Procurement Operations Manager – DCC / FCC</p>	<p>31/03/2019</p>

<p style="text-align: center;">2.3</p>	<p>The commissioning form will be amended to ask Services if they have considered collaborative procurement across DCC/FCC, and across internal services.</p> <p>If a collaborative procurement is not considered, the reason should be recorded on the commissioning form.</p> <p>If, in the opinion of the CPU, a collaborative procurement is possible but is not being pursued, this is reported to JPB by the Legal and Procurement Operations Manager.</p>	<p>Legal and Procurement Operations Manager – DCC / FCC</p>	<p style="text-align: center;">In place</p>
<p style="text-align: center;">2.4</p>	<p>CPU will be responsible for getting contracts sealed/signed, scanning into Proactis and notifying the contract manager. CPU will then pass the contract over to the contract manager which will prompt the contract management module to be used.</p> <p>Proactis functionality will be used to send an automated chaser to contract managers about contract expiry dates and the need to take action to ensure service continuity. This should also reduce the need for exception/extension reports because of the advance warning of a contract expiry date.</p>	<p>CPU/Business Partners – DCC / FCC</p>	<p style="text-align: center;">In place and ongoing</p>
<p style="text-align: center;">2.5</p>	<p>CPU to provide contract monitoring training for Services/contract managers during the next 12 months.</p>	<p>CPU Strategic Business Partner – DCC / FCC</p>	<p style="text-align: center;">31/03/2019</p>

2. Root Cause Analysis

Root Cause 1 – Governance Arrangements
Underlying weakness: Insufficient scrutiny of JCPU objectives and outcomes at Member and senior management level to address lack of progress with achieving the primary objectives of the JCPU business case around Efficiency, Capacity and Markets (1.1).
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • No evidence that performance against the primary objectives of the 2014 business case has been routinely considered by the JPB. • JPB does not report into the overview and scrutiny committee structures within either of the Councils.   <ul style="list-style-type: none"> ◦ No evidence of annual reports to the relevant committees at each of the Councils on JCPU’s achievement of objectives, delivery of the procurement strategy and performance ◦ Changes to the JPB structure in 2015 were not agreed with individual Council’s scrutiny committee.   • Action Plan supporting the FCC Procurement & Commissioning Strategy was not approved by Members until September 2017, and DCC’s Action Plan did not go to Members for approval (as it is not a corporate requirement to do so). • Low number of collaborative procurement exercises between FCC and DCC since the date of merger. We acknowledge an increase of collaborative procurements since the commencement of our review. • Until recently all procurement activity supported by the Procurement team has been ‘reactive’ (no ‘proactive’ procurement). • Limited evidence of the development of a ‘high level strategic sourcing capability’. • No evidence of activity to maximise supplier relationships, increase competition or innovation.
Underlying weakness: Delays in the alignment of procurement strategy and procurement activity across the two Councils (1.2).
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Changes to the management structure of the shared unit since the merger has led to uncertainty within services and the JCPU team and until recently a reduced focus on outcomes. • Procurement & Commissioning Strategies were not approved until early 2016. • The Procurement & Commissioning Strategies make reference to the desire to support local economic growth within each Council area, but it is unclear how this can be balanced with an increase in collaborative procurement between Councils. • Ambiguity around the processes for monitoring and reporting progress against delivery of those activities and measures within the Procurement & Commissioning Strategy Action Plan which are not publically reported. • No formal category management processes implemented in the first three years of the joint unit (resulting in limited ‘proactive’ procurement). • ‘Governance arrangements’ detailed in the DCC Procurement & Commissioning Strategy are not up to date and do not reflect current practice e.g. representatives on the Joint Management Board. • No Strategic Procurement Programme in place three years after the merger of the two Procurement units. This was a lost opportunity to ensure the early alignment of procurement activity across the two Councils.
Underlying weakness: Processes in place for measuring and recording efficiency savings achieved through collaborative procurement may not be robust. There is no evidence that efficiency savings have been reported to the Joint Procurement Board (JPB) (1.3).
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • No evidence that the Joint Procurement Board have discussed efficiencies / cashable savings (achieved through collaborative procurement) since their first meeting in 2015. • At the first meeting of the JPB it was agreed that colleagues from Finance in both Councils would be asked to attend a future Board meeting to discuss the potential way forward in recording cashable savings across the joint work programmes, this was never progressed.

Underlying weakness: Limited evidence of reporting of KPI's to the JPB / no robust targets in place for KPI's (1.4).
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Very few targets have been set against the KPIs reported to the JPB. • Irregular reporting of KPIs to the JPB. • Not all KPIs are completed at year end. • KPI's may not be SMART (specific; measurable, attainable, relevant or timely).
Underlying weakness: Insufficient systems for recording and monitoring the split of procurement staff time across the two Councils (1.5).
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Staff currently complete timesheets to show the split of their time between FCC and DCC procurement projects, but it is recognised that this may not be a robust way to ensure resource is allocated in line with the terms of the contract. • Staff time is currently split between DCC / FCC and regional projects, a number of which are managed by DCC. • Discussion with staff within DCC services suggested they are more reluctant to ask for support from the JCPU when undertaking procurement exercises.
Underlying weakness: Meetings of the JPB were not taking place on a regular basis, agendas for the JPB meetings were not prepared and circulated in advance of meetings and JPB minutes not available for all meetings / minutes not circulated on a timely basis (1.6).
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • JPB meetings were not held on a regular basis for the first three years following the merger of the two procurement teams in 2014. • Inconsistent use of agendas to drive the JPB meetings between 2014 and 2017. • A review of the Board Minutes from 2014 to 2017 suggests they were not being prepared and disseminated on a timely basis.
Underlying weakness: Limited monitoring and evaluation of expenditure by category and aggregated spend (across services and across Councils) by the JCPU to ensure opportunities for efficiency savings through collaborative procurement exercises are identified (1.7).
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Limited JCPU analysis of spend across suppliers / service categories. • Limited analysis of spend by the JCPU to identify areas for collaborative procurement within Councils / across the two Councils. • No Procurement Plan in place to focus resource in those areas in which efficiencies could be maximised.
Underlying weakness: Due to limited availability of data, monitoring of contract end dates by the JCPU cannot take place to ensure opportunities for efficiency savings through collaborative procurement or alternative procurement models are appropriately explored (1.8).
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • No ongoing monitoring of contract end dates by the JCPU to identify opportunities for collaborative procurement. This is exacerbated by Services not putting contracts into the contract monitoring section of Proactis so that end dates are not recorded. • No robust corporate contract register in place due to Services failing to utilise the contract management module of Proactis.

Root Cause 2 – Limited high level corporate and political buy-in to enable delivery of the Procurement Strategy and address procurement activity shortfalls within Services.
<p>Underlying weakness: Culture change (to ensure the achievement of service objectives detailed in the 2014 business case) not driven by Senior Management and cascaded through the management structures within each Council. Lack of necessary leadership to gain buy-in and drive through the improvement required (2.1).</p>
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • No evidence that the drive towards collaborative procurement has been championed by Senior Management within each of the Councils. • No evidence of reporting of collaborative procurement efficiencies to Senior Management teams within either of the Councils. • Discussion with staff within services suggested no awareness of the collaborative procurement agenda. • Staff responsible for procurement within services generally see collaborative procurement as being ‘difficult’, time consuming and unlikely to deliver efficiency savings. • Staff responsible for procurement have suggested that they have not seen benefits to their service / budget from previous collaborative procurement exercises. • DCC staff have historically received less direct support from the procurement team. Cultural change within DCC will be required to ensure staff ask for support with all procurement activity over £25k (in line with recent changes to the procurement service delivery model).
<p>Underlying weakness: Clarity within services around the role of the Procurement team is limited (2.2).</p>
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Widely held assumption within services that any scope for collaborative procurement will be identified by the Procurement Officer who has wider sight of contracts across the two Councils. • Limited clarity within services since the merger around the level of support provided by the Procurement team (although services have recognised there has been a recent change from ‘advice only’ to a more supporting role). • Ongoing changes to management structures within the JCPU have led to differing approaches in the delivery of procurement services.
<p>Underlying weakness: Limited consideration of the scope for collaborative procurement at the planning stage of procurement exercises (whether collaborative procurement between services within the same council or across the two councils) (2.3).</p>
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anecdotal evidence (based on discussion with staff within DCC & FCC services) of a reluctance to consider collaborative procurement (based on past experience and assumptions that collaborative procurement will extend procurement timescales and will not produce expected efficiency savings). • Reactive procurement within services limits the scope for adequate consideration of alternative procurement models.
<p>Underlying weakness: Inconsistent use of the Proactis corporate contract register by services and lack of centrally held contract information is impeding the identification of areas in which collaborative procurement could deliver efficiencies (2.4).</p>
<p>Examples include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Incomplete centralised comprehensive list of contracts and their expiry dates makes monitoring of expiry of contracts difficult. • Localised contract management arrangements prevent holistic overview of contractor performance and opportunities to consolidate procurement across service areas and authorities. • Inconsistency in the maintenance of local contract registers across services.

Underlying weakness: Confidence around use of the Proactis system (including the contract management module) is limited within those services where procurement is not carried out on a regular basis (2.5).

Examples include:

- Training on use of the Proactis Contract Management Module has not yet been rolled out across all services.
- Anecdotal evidence suggests a relatively small number of staff within services are confident in use of the Proactis system (as such there is scope for further bespoke training tailored to the individual needs of services).
- Anecdotal evidence that procurement system and process updates are not routinely actioned by services as they are often released on a 'piecemeal' basis (making it difficult for services to assimilate all changes).
- The Contract Management module of Proactis may not be sophisticated enough to deal with the large number of contract variations inherent in civil engineering contracts (as a result services who manage civil engineering contracts are using their own systems for contract management).

3. Distribution List:

Name	Title
Gareth Owen	Accountable Officer for the Implementation of Agreed Actions – Flintshire County Council
Gary Williams	Accountable Officer for the Implementation of Agreed Actions – Denbighshire County Council
Helen Makin	Legal & Procurement Operations Manager
Lisa Jones	Legal Services Manager
	Chief Executive Team – Denbighshire County Council
Cllr Huw Jones	Chair – Performance Scrutiny Committee – Denbighshire County Council
Cllr Billy Mullin	Cabinet Member for Corporate Management and Assets
Cllr Julian Thompson-Hill	Lead Member for Finance, Performance and Strategic Assets – Denbighshire County Council
	Corporate Governance Committee – Denbighshire County Council

Tudalen 65

Title	Name	Contact Details
Internal Audit Manager – Flintshire	Lisa Brownbill	Lisa.brownbill@flintshire.gov.uk 01352 702231
Senior Auditor - Flintshire	Sally Gee	Sally.gee@flintshire.gov.uk 01352 702295
Chief Internal Auditor – Denbighshire	Lisa Lovegrove	lisa.lovegrove@denbighshire.gov.uk 01824 706936
Senior Auditor – Denbighshire	Bob Chowdhury	Bob.chowdhury@denbighshire.gov.uk 01824 706988
Auditor – Denbighshire	Irene Griffiths	Irene.griffiths@denbighshire.gov.uk 01824 706974

Key Dates	
Review Commenced:	October 2017
Review Completed:	January 2018
Reported to Audit Committee – Flintshire County Council	6 June 2018
Reported To Corporate Governance Committee – Denbighshire Count Council	6 June 2018
Proposed Following Up Date	November 2018

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

11 GORFFENN AF 2018		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio (os oes rhai)	Cydlynnydd Archwilio - Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd (os oes rhai)	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio - Alan Smith, Nicola Kneale
	3	Diweddariad Archwilio Mewnol	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau	
	5	Datganiad Cyfrifon Drafft	Pennaeth Cyllid – Richard Weigh
	6	Rheoli Trysorlys	Pennaeth Cyllid - Richard Weigh
Tudalen 67	7	Adroddiad blynyddol ar y Cyfansoddiad	Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd - Gary Williams / Pennaeth Archwilio Mewnol – Lisa Lovegrove
	8	Adroddiad Blynyddol Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
	9	Aseiad Allanol – Prif Weithredwr Archwilio Cyngor Sir Gwynedd – Adroddiad a Chynllun Gwella	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
	10	Adroddiad blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol	Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd / Gary Williams / Cadeirydd y Pwyllgor
	11	Adroddiad Gwella Blynyddol SAC	SAC / Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
	12	Adroddiad Cyrff Allanol	Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd / Gary Williams
26 MEDI 2018		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio (os oes rhai)	Cydlynnydd Archwilio - Rhian Evans

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd (os oes rhai)	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio - Alan Smith, Nicola Kneale
	3	Diweddariad Archwilio Mewnol	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau	
	5	Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon	Pennaeth Cyllid – Richard Weigh
	6	SAC – Ymholiadau Archwilio Blynyddol	Pennaeth Cyllid - Richard Weigh / SAC
	7	Adroddiad diweddaraf – Cyfleustodau Cyhoeddus	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
	8	Adroddiad Iechyd a Diogelwch Blynyddol	Pennaeth Iechyd a Diogelwch - Gerry Lapington
21 ACHWEDD 2018 18 88		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio (os oes rhai)	Cydlynnydd Archwilio - Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd (os oes rhai)	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio - Alan Smith, Nicola Kneale
	3	Diweddariad Archwilio Mewnol	Prif Archwilydd Mewnol – Lisa Lovegrove
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau	
	5	Adroddiad Blynyddol Chwythu'r Chwiban	Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd / Gary Williams
	6	RIPA Blynyddol (Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000)	Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd / Gary Williams
	7	Trosolwg o Fframwaith Darparwr Gwasanaeth Amgen	Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd / Gary Williams / Pennaeth Cyllid - Richard Weigh/ Nicola Kneale

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

DS Nid yw union ddyddiad cyhoeddi adroddiadau achlysurol gan er enghraifft Swyddfa Archwilio Cymru neu Adroddiadau Blyneddol gan yr Ombwdsmon yn hysbys ar hyn o bryd. Bydd dyddiad cyfarfod yn cael ei neilltuo ar eu cyfer cyn gynted ag y bo'n ymarferol.

Diwygiwyd 30.05.2018 SJ

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag